

BEŞİNCİ ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
XIV SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 104

Milli Məclisin iclas salonu.
30 sentyabr 2019-cu il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
*Sədri **O.Əsədov** sədrlik etmişdir.*

İclasda Milli Məclisin 110 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 12.06 dəq.)
İştirak edir	110
Yetərsay	83

İclasa dəvət olunmuşlar:

Namiq Tağıyev, Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun baş direktoru.

* * *

İbrahim Alışov, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası İdarə Heyətinin sədri vəzifəsini icra edən.

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2019-cu il payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı haqqında.

2. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 1993-cü il 19 yanvar tarixli 460 nömrəli Konstitusiyaya Qanununun ləğvi barədə” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu (ikinci səsvermə).

3. Texniki tənzimləmə haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

4. “Ələt azad iqtisadi zonası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında.

5. “Azərbaycan Respublikasının Konsul Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Notariat haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

6. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

7. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında” və “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

8. “Uşaq hüquqları haqqında”, “Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında”, “Gənclər siyasəti haqqında”, “Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında”, “İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında”, “Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti haqqında” və “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

9. “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında”, “Sosial xidmət haqqında”, “Dağınıq skleroz xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında”, “Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” və “Peşə təhsili haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

10. Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, Miqrasiya Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

11. Lombardlar haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

12. “Yerin təkisi haqqında”, “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında”, “Qaz təchizatı haqqında”, “Tikinti və infrastruktur obyektləri ilə əlaqədar investisiya layihələrinin xüsusi maliyyələşmə əsasında həyata keçirilməsi haqqında” və “Energetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

13. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında”, “Uşaq hüquqları haqqında”, “Təhsil haqqında”, “Reklam haqqında” və “Məktəbəqədər təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

14. “Kinematografiya haqqında”, “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında”, “Nəşriyyat işi haqqında”, “Televiziya və radio yayımı haqqında”, “İctimai televiziya və radio yayımı haqqında”, “Telekommunikasiya haqqında” və

“Teatr və teatr fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

15. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

16. “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

17. “Hərbi qulluqçuların dövlət icbari şəxsi sığortası haqqında” və “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

18. “Lisensiyalar və icazələr haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

19. “Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi (1919–2019)” Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar “Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

20. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli, Siyavuş Novruzov

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.07 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	108
Nəticə: Qəbul edildi	

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2019-cu il payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı haqqında.

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Fərəc Quliyev, Vahid Əhmədov, Nəsib Məhəməliyev, Musa Qasımlı, Musa Quliyev, Əli Məsimli, Qüdrət Həsənquliyev, Elmira Axundova, Ziyafət Əsgərov, Azay Quliyev, Bəxtiyar Əliyev, Qənirə Paşayeva, Tahir Kərimli, Siyavuş Novruzov, Jalə Əliyeva, Xan Hüseyin Kazımlı, Əflatun Amaşov, Mələhət İbrahimqızı

Təklif: Qərar qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.28 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

2. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 1993-cü il 19 yanvar tarixli 460 nömrəli Konstitusiyaya Qanununun ləğvi barədə” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu (ikinci səsvermə).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.29 dəq.)
Lehinə	106
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	106
Nəticə: Qəbul edildi	

3. Texniki tənzimləmə haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.31 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

4. “Ələt azad iqtisadi zonası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında.

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Valeh Ələsgərov, Qüdrət Həsənquliyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.39 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

5. “Azərbaycan Respublikasının Konsul Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Notariat haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 13.40 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0

İştirak edir 102
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edil-
sin

Səsvermənin nəticələri (saat 13.41 dəq.)

Lehinə 99

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

6. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Mə- cəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Res- publikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edil-
sin

Səsvermənin nəticələri (saat 13.41 dəq.)

Lehinə 100

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 100

Nəticə: Qəbul edildi

7. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında” və “Azərbaycan Respublikası Dövlət bay- rağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi

barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli, Aqil Abbas, Hikmət Məmmədov, İsa Həbibbəyli, Araz Əlizadə

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.54 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.54 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

8. “Uşaq hüquqları haqqında”, “Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında”, “Gənclər siyasəti haqqında”, “Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında”, “İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında”, “Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti haqqında” və “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanun-

unun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Aqiyə Naxçıvanlı

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 13.56 dəq.)

Lehinə 100

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 100

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 13.57 dəq.)

Lehinə 99

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

9. “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında”, “Sosial xidmət haqqında”, “Dağınıq skleroz xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında”, “Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” və “Peşə təhsili haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Oqtay Əsədov

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.57 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.58 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

10. Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, Miqrasiya Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.59 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0

İştirak edir 99
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 13.59 dəq.)
Lehinə 95
Əleyhinə 0
Bitərəf 0
Səs vermədi 0
İştirak edir 95
Nəticə: Qəbul edildi

11. Lombardlar haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 14.05 dəq.)
Lehinə 92
Əleyhinə 0
Bitərəf 0
Səs vermədi 1
İştirak edir 93
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihənin adı, preambulası və 1–15-ci maddələri qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 14.05 dəq.)
Lehinə 91
Əleyhinə 0
Bitərəf 0
Səs vermədi 0

İştirak edir 91
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 16–32-ci maddələr qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 14.06 dəq.)

Lehinə 92

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 1

İştirak edir 93

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 14.07 dəq.)

Lehinə 91

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 91

Nəticə: Qəbul edildi

12. “Yerin təkisi haqqında”, “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında”, “Qaz təchizatı haqqında”, “Tikinti və infrastruktur obyektləri ilə əlaqədar investisiya layihələrinin xüsusi maliyyələşmə əsasında həyata keçirilməsi haqqında” və “Energetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Valeh Ələsgərov, Ziyafət Əsgərov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 14.09 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

13. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında”, “Uşaq hüquqları haqqında”, “Təhsil haqqında”, “Reklam haqqında” və “Məktəbəqədər təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Aqiyə Naxçıvanlı, Qüdrət Həsənquliyev, Azər Badamov, Qənirə Paşayeva

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 14.19 dəq.)
Lehinə	89
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	89
Nəticə: Qəbul edildi	

14. “Kinematografiya haqqında”, “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında”, “Nəşriyyat işi haqqında”, “Televiziya və radio yayımı haqqında”, “İctimai televiziya və radio yayımı haqqında”, “Telekommunikasiya

ya haqqında” və “Teatr və teatr fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Ziyafət Əsgərov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 14.20 dəq.)

Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	83

Nəticə: Qəbul edildi

15. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin
Səsvermənin nəticələri (saat 14.21 dəq.)

Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	92

Nəticə: Qəbul edildi

16. “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında” Azər-

baycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 14.22 dəq.)

Lehinə 87

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 87

Nəticə: Qəbul edildi

17. “Hərbi qulluqçuların dövlət icbari şəxsi sığortası haqqında” və “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Ziyafət Əsgərov

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 14.24 dəq.)

Lehinə 93

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 93

Nəticə: Qəbul edildi

18. “Lisenzialar və icazələr haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barə-

də Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Ziyad Səmədzadə

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 14.25 dəq.)

Lehinə 89

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 89

Nəticə: Qəbul edildi

19. “Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi (1919–2019)” Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar “Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Ziyafət Əsgərov, Əli Hüseynli

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 14.28 dəq.)

Lehinə 90

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 90

Nəticə: Qəbul edildi

20. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (birinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Oqtay Əsədov, Ziyafət Əsgərov, Ziyad Səmədzadə, Tahir Kərimli

Təklif: Layihə birinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 14.33 dəq.)

Lehinə 91

Əleyhinə 1

Bitərəf 1

Səs vermədi 1

İştirak edir 94

Nəticə: Qəbul edildi

**Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin Sədri**

O.ƏSƏDOV

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

30 sentyabr 2019-cu il. Saat 12.

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Oqtay Əsədov sədrlik edir*

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli deputatlar, hörmətli media nümayəndələri! Milli Məclisin 2019-cu ilin payız sessiyasını açıq elan edirəm.

(Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səslənir.)

Sədrlik edən. Hörmətli millət vəkilləri, Milli Məclisin 2019-cu ilin payız sessiyasının açılması münasibəti ilə sizi təbrik edirəm. Bildiyiniz kimi, Milli Məclis 2019-cu ilin yaz və növbədənənar sessiyalarını uğurla başa çatdırmışdır. Konstitusiyaya ilə nəzərdə tutulan qanunvericilik səlahiyyətləri tam həcmdə yerinə yetirilmişdir. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin uzaqgörən daxili və xarici siyasətini parlament səviyyəsində dəstəkləmək üçün bütün lazımi tədbirlər görülmüşdür. Parlamentin 17 iclası keçirilmiş, 214 qanun və qərar qəbul edilmişdir.

Milli Məclisin beynəlxalq əlaqələri inkişaf etmişdir. Nümayəndə heyətlərimiz beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətində yaxından iştirak etmişlər. Parlamentin yaz, növbə-

dənkənar sessiyalarında və sonrakı dövrdə 35 ölkəyə 106 səfər həyata keçirilmişdir. 42 xarici dövlətin və beynəlxalq təşkilatın 96 nümayəndə heyəti, yəni 834 nəfər Milli Məclisdə olmuşdur. Millət vəkillərimiz Ukraynada və Qazaxıstanda prezident seçkilərini müşahidə etmişlər. Milli Məclisin xətti ilə Bakıda 4 beynəlxalq təşkilat tədbirlər keçirmişdir. Eləcə də 12 parlamentin və 2 beynəlxalq təşkilatın sədrləri Milli Məclisdə qonaq olmuşlar.

Hörmətli deputatlar, bu gün biz Milli Məclisin yeni sessiyasına başlayırıq. Payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı hazırlanmışdır və bunu sizinlə birlikdə müzakirə edəcəyik. Bu sessiyada bir sıra zəruri aktların qəbul olunması nəzərdə tutulur. Biz, xüsusilə, Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsini, büdcə zərfinə daxil olan digər sənədləri müzakirə və qəbul edəcəyik. Hörmətli deputatlar, əminəm ki, Milli Məclisin payız sessiyası çox uğurlu olacaq. Sessiyada hamınıza uğurlar arzulayıram.

Hörmətli millət vəkilləri, xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçək.

Qeydiyyat	(saat 12.06 dəq.)
İştirak edir	110
Yətərsay	83

Çox sağ olun, yətərsay var. İclasa başlaya bilərik.

Gündəlik sizə paylanıb. Xahiş edirəm, gündəliyə də münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.07 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	108
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun. Gündəlik təsdiq edildi.

Hörmətli millət vəkili, bu gündəlikdə əlavə bir məsələ də olacaq. Bilirsiniz ki, biz İntizam komissiyasında son dövrlərdə mediada, ictimaiyyətdə adı hallandırılan deputatımız Rəfael Cəbrayilov haqqında məsələlər hazırlayırdıq. Ancaq bir az öncə mənə xəbər gəldi ki, Rəfael Cəbrayilov müraciət edib. İcazə verirsinizsə, komitə sədri Əli Hüseynli onun müraciətini səsləndirsin.

Ə.Hüseynli, *Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri*.

Çox sağ olun. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli həmkarlar. Milli Məclisin deputatı, Hüquq siyasəti komitəsinin üzvü Rəfael Cəbrayilov Konstitusiyaya müvafiq olaraq mandatdan imtina etməsi ilə bağlı Milli Məclisə müraciət etmişdir. Eyni zamanda, həm seçicilərindən, həm hörmətli deputat həmkarlarından, həm də Azərbaycan cəmiyyətindən üzr istəyərək istefa vermək qərarına gəlmişdir. Qeyd etməliyəm ki, Konstitusiyamızda bu hal 89-cu maddənin 5-ci bəndində birbaşa nəzərdə tutulmuşdur. Milli Məclis bu məsələ ilə bağlı hər hansı bir qərar qəbul etmir. Müraciət protokol qaydasında Mərkəzi Seçki Komissiyasına göndərilir və Seçki Məcəlləsinin 175-ci maddəsinə uyğun olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyası bu məsələ, yəni deputatın mandatdan məhrum edilməsi ilə bağlı qərar qəbul edir. Xahiş edirəm, məlumatı nəzərə alalım.

Sədrlik edən. Siyavuş müəllim, mandatdan imtina edib. Buyur, xahiş edirəm, qısa.

S.Novruzov. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Mən də payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə Sizi, bütün həmkarlarımı təbrik edirəm. Keçən sessiyada çox böyük işlər görüldü, parlamentdə xeyli sayda qonaqlar qəbul olundu. Xüsusi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, hörmətli Oqtay müəllim, Sizin dəvətiniz ilə Çin Xalq Respublikasının parlament Sədri Azərbaycana səfər etdi və bu, çox böyük bir hadisədir. İkitərəfli parlamentlərarası əlaqələrlə bağlı addımlar atıldı. Hesab edirəm ki, bu sessiyada da seçicilərimizin rifah halının yaxşılaşdırılması, sosial-iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi, kənd təsərrüfatında, digər sahələrdə cənab Prezidentimizin, birinci vitseprezidentimizin həyata keçirdiyi islahatlara dəstək olaraq biz də müvafiq qanun və qərarlar qəbul edəcəyik, ölkəmizin müdafiə qüdrətinin artması, inkişafı, dünya ölkələri arasında tanınması və tərəqqisi naminə əlimizdən gələni edəcəyik.

Deputat həmkarım Əli müəllim bir məsələyə toxundu. Burada oturan deputat həmkarlarımdan bir xahişim var ki, Rəfael Cəbrayilovla bağlı məsələ hüquq çərçivəsində öz həllini tapdı, ona görə də bu məsələnin nə parlamentdə, nə mətbuatda, nə də digər yerlərdə müzakirəsinə ehtiyac yoxdur. Bu, dünyada baş verən hadisədir, istefa mədəniyyəti də hər yerdə var. Bu addım deputat Rəfael Cəbrayilov tərəfindən artıq atılıbdır. Görürsünüz ki, vaxtı ilə namizədliyini irəli sürüb, xalq tərəfindən etimad qazana bilməyənlər, xaricdə oturub Azərbaycan əleyhinə iş aparanlar, Azərbaycan dövlətçiliyinə qarşı qarayaxma ilə məşğul olanlar bu hadisələrdən sui-istifadə edirlər və bu gün də bu məsələni şişirdib ortaya atırlar. Bu baxımdan da, biz çalışmalıyıq ki, seçicilərimizin, dövlətimizin, vətənimizin öhdəməzə qoyduğu vəzifələri layiqincə yerinə

yetirək, göstərilən etimadı doğruldaq. Bir daha sizdən xahiş edirəm ki, bu məsələyə bir daha toxunulmasın. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Mən hesab edirəm, çox düzgün yanaşmadır. Səfa müəllim, qanuna uyğun olaraq protokol qaydasında hazırlayın, Mərkəzi Seçki Komissiyasına göndərin. Çox sağ olun.

Gündəliyin 1-ci məsələsi Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2019-cu ilin payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı haqqındadır. Buyursun, kim yazılmaq istəyir, yazılsın. Fərəc Quliyev buyursun.

F.Quliyev. Çox sağ olun, cənab Sədr. Mən də Sizi və bütün həmkarlarımızı payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə təbrik edirəm. Hesab edirəm ki, keçən dövr ərzində çox mühüm məsələlər baş verib. Mən qanunvericilik planları ilə tanış oldum. Təbii ki, buna səs verəcəyəm. Amma bir neçə məsələnin də gündəliyə salınmasını, payızda müzakirə olunmasını xahiş edirəm və hesab edirəm ki, bunlar da mühüm məsələlərdir.

Birinci, hesab edirəm ki, biz BMT Təhlükəsizlik Şurasına ünvanlanacaq müvafiq sənədin müzakirəsini təxirə salmadan həyata keçirməliyik. Biz BMT Təhlükəsizlik Şurasına Qarabağla bağlı məsələni göndərməliyik.

İkinci, məncə, biz ATƏT-in vasitəçiliyinə son qoyulması məsələsini müzakirə eləməliyik. Bu, ümumi bir əhvaldır, cəmiyyətdə də bu əhval var.

Üçüncü, Ermənistanla aparılan danışıqların dayandırılması məsələsi müzakirə olunmalıdır. Bunun heç bir perspektivi olmadığı hamımıza aydındır.

Dördüncü, Bişkek protokoludur. Yəni bu, əslində, Qarabağ müharibəsi vaxtı cəbhə bölgəsində atəşkəsi nəzərdə tutan bir növ siyasi müraciətdir, sülhə çağırış məqsədi

daşıyıbdır və bunun da qüvvədən düşdüyünü tanımağımız haqqında bir münasibət bildirilməlidir.

Mən 2012-ci ildə plenar iclasda bir neçə məsələ qaldırmışdım, sonra da dəfələrlə bu məsələlərə toxundum. O dövrdə elədiyim müraciətin bir paragrafını olduğu kimi nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm. “Ermənistan tərəfindən Azərbaycana qarşı törədilən təcavüz siyasətinə görə beynəlxalq hüquqi məsuliyyət hələ də açıq qalır və dövlətçiliyimizə, ərazi bütövlüyümüzə qarşı Ermənistanın törətdiyi təcavüz siyasətinə görə Ermənistanın beynəlxalq hüquqi məsuliyyəti haqda BMT Təhlükəsizlik Şurasına ünvanlanacaq müvafiq sənədin təxirə salınmadan müzakirəsi keçirilməlidir. Sənəddə beynəlxalq hüquqda nəzərdə tutulan özünümüdafiə hüququnun, BMT nizamnaməsinin tətbiqinə başlanması xüsusi qeyd olunmalıdır. Təcavüz aktının digər formasına görə təcavüzkar dövlət BMT Təhlükəsizlik Şurası qarşısında birbaşa məsuliyyət daşıyır. Bu isə BMT Təhlükəsizlik Şurasına təcavüzkar haqqında məcburi tədbirlərin görülməsi səlahiyyəti verir. Çünki beynəlxalq hüquqa görə, məsuliyyət restitusiya və reparasiya formasında nəzərdə tutulur. Bunu əsas götürərək BMT nizamnaməsinin VII fəslinə müvafiq olaraq məsuliyyət, dövlət tədbirlərinin işə salınması hədəf götürülməlidir. ATƏT-in vasitəsi ilə aparılan danışıqların heç bir nəticəsi olmadığı halda, Ermənistanla danışıqların yeni mərhələsini gözləməyin heç bir mənası yoxdur. Ən yaxşı halda Ermənistanla danışıqların nəticəsi Levon Ter-Petrosyan dönəmindəki səviyyəyə gələ bilər ki, belə vəziyyətdə ermənilər sadəcə hakimiyyəti dəyişərək yəni-dən sıfırdan başlamaq təcrübəsinə malikdirlər. Məqsəd, təbii ki, status-kvonu saxlamaqdır”.

Mən bu müraciəti 2013-cü ildə eləmişdim və bu gün də

aktual olduğunu düşünürəm. Hesab edirəm, Ermənistanın son vaxtlarda apardığı siyasət onu göstərir ki, danışıqların heç bir perspektivi qalmayıb. Danışıqlar Azərbaycan tərəfindən indiyə qədər göstərilən diplomatik səylərə bundan sonra mənfi təsir göstərə bilər. Son zamanlar Azərbaycanın diplomatik səyləri çox yüksək səviyyədədir. Azərbaycan müharibəni Ermənistanın apardığını dəqiqliklə ortaya qoya bilib. Məqsədlərdən biri Ermənistanın masa ətrafında oturması və onlara təcavüzkar olduqlarını sübut etmək idi. Lakin Ermənistan tərəfi rəhbərlik səviyyəsində “biz buranı işğal etmişik, bura Ermənistanın ərazisidir” deyirsə, bundan sonra danışmağa bir şey qalmayıb. Məncə, biz sadəcə özünümüdəfiə hüququmuzdan istifadə etməklə, BMT-nin müvafiq maddələrinə əsaslanaraq hərbi fəaliyyətə başlamalıyıq. Biz gün itirdikcə, ermənilər bizim hesabımıza güclənirlər.

Ərazilərimizdə 155 maddə istismar olunur. 1994-cü ildə göstərilmişdir ki, təkcə “Söyüdlü” qızıl maddəsində 13,5 ton qızıl var idi. Keçən ilin statistikasına əsasən 2,1 ton qızıl qalıb. Yəni təkcə bir maddədən 11 ton qızıl aparıblar. Burada isə 155 maddədən cəvən, qurğuşunun, misin aparılmasından söhbət gedir. Biz susduqca, ermənilər bizim hesabımıza varlanırlar, ərazilərimizdə yollar çəkirlər, istirahət mərkəzləri tikirlər, əhalisini məskunlaşdırırlar və sairə. Onlar orada dinclik görməməlidir, hər gün əziyyət çəkməlidirlər. Mən dəfələrlə təklif etmişəm ki, biz ən azından mübahisə doğurmayan ərazilər kimi tanınan, hətta ermənilər tərəfindən mübahisəli olmayan ərazilərimizdə müəyyən tədbirlər görməliyik.

Dağlıq Qarabağ ərazisini başa düşdük, ermənilər onun ətrafında nəinki at oynadırlar, hətta Füzuli rayonunun cəbhə bölgəsindən keçən təyyarəmizə atəş açırlar. Bizim

müdafiə nazirimiz isə deyir ki, pilotumuz təcrübəlidir, bu atəşdən yayına bildi. Biz ermənilərin sərhədi poza bütən texnikasını, təyyarələrini, çəkdiyi yolları sıradan çıxarmağı, istismar elədiyi mədənləri dağıtmağı bacarmalıyıq, orada istirahət eləyən ermənilərin rahatlığına son qoymalıyıq. Biz gündə 2 nəfər erməni əsgərini öldürsəydik, bu, 25 ildə 17 min nəfərə qədər əsgərdir, Ermənistan ordusunun təxminən 30 faizidir. Hesab edirəm ki, biz bu məsələlərin müzakirəsi üçün gündəlikdə Dağlıq Qarabağla bağlı dinləmələr aparmalıyıq, bayaq sadaladığım 4 məsələni müzakirəyə qoymalıyıq. Hesab edirəm ki, savaşı qaçılmazdır. Biz heç nədən çəkinməli deyilik. Hətta bəzən mətbuatda “ermənilərin arxasında kim isə dayanır, onları qoruyur” kimi ifadələrə rast gəlirik. Onda belə çıxır ki, Çanaqqalada Türkiyənin üzərinə böyük dövlətlər gələndə onlar geri çəkilməli idilər? Lazım gələrsə, biz qorxmayacağıq, savaşımalıyıq. Əgər böyük bir dövlət, məsələn, Fransa, İngiltərə maşadan istifadə eləmədən torpağımızı tutacaqsa, biz “böyük dövlətdir” deyib susmalıyıq? Bu məsələ müzakirəyə çıxarılmalıdır.

Cənab Prezidentin çox dəqiq şəkildə tutduğu iradə vardır. O bildirib ki, Azərbaycan ərazisində ikinci Ermənistan dövləti yaratmağa icazə verməyəcəkdir. Bütün vasitələrdən istifadə edilməlidir. Prezident arxasında bizi – parlamenti və xalqı hiss eləməlidir. Parlament təkcə qanunları təsdiq eləməklə məşğul olan bir orqan deyil. Biz siyasi iradə nümayiş etdirməliyik. Biz bu məsələləri müzakirə edib Prezidentə ciddi şəkildə dəstək verməliyik. Hesab edirəm ki, həmkarlarım mənim bu fikirlərimi müdafiə edərlər. Fikrimcə, bu il bu məsələlərə ciddi şəkildə baxmaq lazımdır. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Hörmətli millət vəkilləri, 14

nəfər millət vəkili çıxış üçün yazılıb. Xahiş edirəm, biz qanunvericilik planı haqqında danışırıq. Bir az konkret olaq. Buyursun Vahid Əhmədov.

V.Əhmədov. Çox sağ olun, hörmətli cənab Sədr. Hörmətli millət vəkilləri, ilk olaraq mən sizi sessiyanın başlanması münasibəti ilə təbrik edir, işlərinizdə uğurlar, can sağlığı arzu edirəm. Gündəliklə əlaqədar olaraq bir neçə məsələyə toxunmaq istərdim. Biz sessiya başlayanda bir neçə dəfə bir sıra qanunların gündəliyə salınması ilə bağlı müraciət etmişik. Çox təəssüflər olsun ki, bir neçə il keçməsinə baxmayaraq, buna nail ola bilmirik. Onlardan biri Rəqabət məcəlləsidir. Rəqabət məcəlləsi bu gün aktual məsələlərdən biridir. Bu qanunun qəbul edilməsi həddən artıq vacibdir. Biz nə qədər desək də Azərbaycanın daxili bazarında inhisar yoxdur, faktiki olaraq xidmətlərin yüksək səviyyədə olması göstərir ki, Azərbaycanda inhisarçılıq halları hökm sürməkdədir. Ona görə də Rəqabət məcəlləsinin qəbul edilməsi çox vacibdir. Cənab Prezidentin imzaladığı Strateji Yol Xəritəsində faktiki olaraq 2019-cu ildə Rəqabət məcəlləsinin də qəbul edilməsi göstərilir. Amma 2019-cu il başa çatır, biz isə bu məcəlləni hələ də qəbul etməmişik. Ona görə mən xahiş edirəm, gündəliyə salınsın.

İkinci ciddi məsələ təhsil kreditləri haqqında qanun layihələridir. Mən və həmkarım Əli Məsimli bir neçə il əvvəl bununla əlaqədar xüsusi qanun layihəsini təqdim etmişik. İndi mən eşidirəm ki, Təhsil komitəsində təhsil kreditləri ilə əlaqədar hansısa qanun layihəsini hazırlayırlar. Hazır qanun layihəsi var, onun üzərində işləmək olar. Lazımdırsa, müəyyən dəyişikliklər də edilə bilər. Təhsil kreditlərinin qəbul edilməsi çox vacibdir. Bizə həddən artıq müraciət edilir. İnsanlar faktiki olaraq təhsillərini

davam etdirə bilmir, yarımçıq qoyurlar. Hətta ali məktəbə qəbul olunmuş bir sıra tələbələr instituta getmirlər, çünki ödəniş etmək imkanına malik deyillər.

Üçüncü ən ciddi məsələ bank sistemi ilə əlaqədardır. Cənab Prezident 2018-ci ildə 10 min dollara qədər olan kreditlərin ödənilməsi ilə əlaqədar ciddi bir fərman imzaladı. Düzü, bu fərman, ümumiyyətlə, dünya praktikasında olmayan bir fərman idi. Yəni birbaşa dövlət büdcəsindən bank sisteminin sağlamlaşdırılması, əhalinin, yəni fiziki şəxslərin 10 min dollara qədər olan kreditlərinin ödənilməsi üçün atılan ciddi addım idi. Bu fərman imzalanandan sonra hesab etdik ki, bununla bank sistemində ciddi problemlər öz həllini tapacaq. Amma çox təəssüflər olsun ki, fərmanın icrasından müəyyən müddət keçməsinə baxmayaraq, faktiki olaraq bank sistemində ayrılmış 620 milyon manat vəsaitin əhaliyə verilməsindən sonra da burada ciddi sağlamlaşma prosesinin şahidi olmadıq. Bu gün də bank sistemində faiz dərəcələri olduqca yüksəkdir, insanlara təxminən 25–30 faiz səviyyəsində kreditlər verilir. Faktiki olaraq bu gün bank sistemi real sektorun inkişafında iştirak etmir. Ona görə də bank sisteminin sağlamlaşma məsələləri Azərbaycan iqtisadiyyatı, hökuməti üçün ən önəmli məsələlərdən biridir. Hesab edirəm ki, bu məsələ ya plenar iclasda, ya da komitədə müzakirə olunmalıdır, müəyyən qərarlar qəbul edilməlidir. Niyə biz bank rəhbərlərini Milli Məclisə dəvət etmirik? Niyə onlarla müəyyən sorğu-suallar aparmırıq ki, bank sistemində vəziyyət sistemə ağır olaraq qalır? Banklar faktiki olaraq öz gəlirlərini götürürlər, bəs niyə əhaliyə olan ödənişləri ödəmirlər?

Həmkarım Əli Məsimli də təxminən iki–üç ay bundan qabaq bank sistemində yaranmış vəziyyət, o cümlədən

taksit aktivlərin qaytarılması ilə əlaqədar cənab Prezidentə məktub ünvanlamışdı. Həmin məktub cənab Prezident tərəfindən imzalanıb və müvafiq qurumlara göndərilib. 2015-ci ilin devalvasiyasından təkcə fiziki şəxslər deyil, hüquqi şəxslər də, yəni sahibkarlar da müəyyən qədər əziyyət çəkirlər. Biz hesab edirik ki, bu devalvasiyanın mənfi təsirinin qarşısını almaq üçün hüquqi şəxslərə müəyyən yardımlar edilməlidir. Bu yardımı da yalnız pul vəsaiti şəklində deyil, Mərkəzi Bankla razılaşdıraraq qiymətli kağızlar şəklində həyata keçirmək olar. Mən Maliyyə Nazirliyindən və Mərkəzi Bankdan xahiş edərdim ki, bu məsələyə baxıb öz təkliflərini versinlər.

Ümumilikdə, hesab edirəm ki, 2019-cu ilin payız sessiyasına daxil edilmiş məsələlər ciddi məsələlərdir. Biz 2020-ci ilin dövlət büdcəsini müzakirə edəcəyik. Yəqin ki, orada bir sıra məsələlərə toxunacağıq. Həmkarım Əli Məsimli qalan məsələləri deyəcək. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Nəsim Məhəməliyev.

N.Məhəməliyev. Təşəkkür edirəm, cənab Sədr. Hörmətli həmkarlar, mətbuat işçiləri, hesab edirəm ki, payız sessiyasının gündəliyində cəmiyyətimizin inkişafı üçün lazım olan qanun layihələrinin müzakirəsi nəzərdə tutulmuşdur. Ələlxüsus, hamının maraqla gözlədiyi növbəti il üçün büdcənin müzakirəsi, Reproduktiv sağlamlıq, İnsan orqanlarının transplantasiyası, Ali təhsil haqqında və digər layihələrin sessiyanın gündəliyinə salınması vacib məsələlərdir.

Sessiyanın müzakirələrinə əlavə iki məsələnin də salınmasını təklif etmək istərdim. Birinci, heç kim üçün sirr deyil ki, dünyada, regionda böyük gücə malik dövlətlər arasında geosiyasi maraqlar uğrunda çox ciddi mübarizə gedir. Ətrafımızda yerləşən ölkələr kimyəvi, bioloji,

bakterioloji silahları, hipersəsli raketləri sınaqdan keçirirlər. Şübhəsiz, cənab Prezidentin apardığı balanslaşdırıcı siyasət nəticəsində bu ölkələr bizə dost münasibət göstərirlər. Ancaq son vaxtlarda qonşu İrənla Qərb dövlətləri arasında bağlanmış nüvə müqaviləsi pozulduqdan sonra münasibətlər son dərəcə gərginləşmişdir. İstənilən halda orada, yaxud körfəz ölkələri arasında müharibənin başlanması istisna olunmur. Düşmən ölkə olan Ermənistanı isə küçə demokratları hakimiyyətə gələndən sonra daxili uğursuzluqlarını, verdikləri vədləri yerinə yetirə bilmədiklərini ört-basdır etmək üçün Qarabağda təxribatlara başlamışlar.

Həmkarlarımdan və mətbuat nümayəndələrindən xahiş edirəm ki, dediklərimi həyəcan və ya təşviş kimi qəbul etməsinlər. Sadəcə, müharibə şəraitində olduğumuz və düşmən üzərində mütləq qələbə çalmağımız üçün əhalini daim maarifləndirməli, psixoloji cəhətdən mükəmməl hazırlamalıyıq. Yuxarıdan aşağı bütün dövlət idarəetmə sistemində və digər orqanlarda çalışan insanların əllərində konkret qarşılıqlı fəaliyyət proqramı olmalıdır. Bu işlər müəyyən mənada aparılır. Lakin sorğular göstərir ki, texnogen hallarda, yaxud hansısa fəvqəladə hadisə zamanı əksər insanların elementar davranış qaydaları haqqında bilikləri kifayət deyil. SSRİ dövründən qalma sığınacaqların və ya yeni yaradılanların vəziyyətinin qənaətbəxş olub-olmaması ilə bağlı işlər, təbii ki, aparılmalıdır. Belə bir deyim var: “Sülh istəyirsənsə, müharibəyə hazır ol”. Təklif edirəm ki, mülki müdafiənin daha səmərəli təşkil olunması üçün bu məsələ payız sessiyasının gündəliyinə müzakirəyə salınsın.

İkinci məsələ Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulan “Qəsdən adamöldürmə” maddəsi ilə bağlıdır. Son vaxt-

larda bir çox gənclər, hətta yeniyetmələr ciblərində bıçaq saxlayırlar. Daim bıçaq gəzdirən gənclər əksər hallarda potensial cinayətkardır. Xəbər saytlarında müxtəlif bölgələrdə baş verən bıçaqlanma halları haqda məlumatlar verilir. Heç bir faydalı əməklə məşğul olmaq istəməyən belə gənclər təsadüfən küçədə rastlaşdığı, hətta tanımadığı savadlı bir gənci qətlə yetirməklə neçə insanın faciəsinə səbəb olurlar. Hesab edirəm ki, qanunun operativliyinin təmin olunması baxımından bu tipli cinayətlərə görə cəzanın sərtləşdirilməsi zamanın tələbidir.

Gündəliyin təsdiq olunmasına səs verəcəyəm. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Yazılanlar çoxdur, gündəlikdə isə 20 məsələmiz var. Hələ 13 nəfər çıxış edəcək. 5 dəqiqəyə keçirik. Musa Qasımlı.

M.Qasımlı. Hörmətli Sədr, hörmətli millət vəkilləri! Mən ilk növbədə payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə millət vəkillərini təbrik edirəm və ümumi işimizdə uğurlar arzulayıram. Hörmətli cənab Sədr, bir neçə məsələni vacib hesab etdiyim üçün öz mülahizələrimi bildirmək istəyirəm. Bizim son illərdəki inkişafımız yüksək texnologiyalar sahəsinə də çatıb. Hesab edirəm ki, dövlət qurumları tərəfindən yüksək texnologiyaların mütləq alınmasını tənzimləmək lazımdır. Bu, həm iş yerlərinin açılmasına gətirib çıxara bilər, həm də gələcəkdə texnologiyaların digər ölkələrə satışını təmin eləyə bilər. Ətrafımıza nəzər yetirsək, bu sahədə bəzi müqayisələr apara bilərik.

İkinci, bu gün bizim dövlətimiz “dayə dövlət” halına gəlib. Bütün Azərbaycan vətəndaşları, hamımız gözümüzü dövlətə dikmişik. Dayə dövlətin çoxlu müsbət tərəfləri olduğu kimi, bəzən müəyyən sosial narazılıqların yaran-

masına da gətirib çıxarır. Hesab edirəm ki, cənab Prezidentimizin götürdüyü xəttə, xüsusən xırda və orta sahibkarlığın inkişaf etdirilməsinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır ki, dövlətin sosial sahələrdə yükü azalsın. Bu, məsuliyyətin bölünməsinə doğru bir addım olar.

Çox vacib hesab elədiyim üçüncü məsələ odur ki, bu gün bizim tək bir problemimiz var, o da Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində yaranmış Dağlıq Qarabağ münaqişəsidir. Bütün millətimiz, bütün təşkilatlarımız dövlət hakimiyyəti ətrafında birləşib bu problemin həllinə diqqət yönəltməlidirlər. Hər birimiz bilməliyik ki, biz hansı şəraitdə geri getmişik. Torpaqlarımızı itirmişik, hamıya aydındır ki, bu, kaos şəraitində, anarxiyada, qarmaqarışıqlıqda və qarşıdurmada baş verib. Deməli, bizdə dövlət hakimiyyəti güclü olmalıdır. Millət daim dövlət hakimiyyətinin yanında olmalıdır ki, bu problemimizi həll eləyək.

Hörmətli cənab Sədr, hesab edirəm ki, bir məsələ ilə bağlı qayda-qanun yaradılması vacibdir. Bu, toponimlər sahəsi ilə əlaqədardır. Siz burada bir neçə dəfə bizim tarixi, milli toponimlərimizin dəyişdirilməsi cəhdlərinin qarşısını almısınız, gündəlikdən çıxarmısınız. Sanki kimlərsə bizim tarixi toponimlərimizi bir neçə illər əvvəl düşünölmüş şəkildə dəyişdirib, köklərini itiriblər. Bunu kim və nə üçün eləyibsə, artıq təsdiq olunub. Çoxlu misallar gətirə bilərəm. Məsələn, Yardımlının Alar kəndi ilə bağlı deyim ki, Sibirdən tutmuş Balkanlara qədər bir çox yerdə “Alar” adı, toponimi var. Bunu kim isə vaxtilə dəyişib və heç kim heç nə deməyib. Əvvəlki illərdə bir dəfə hökumətin hesabatında demişdim, “Allar” elədilər. Bunun kökü, tarixi var. Mən hesab edirəm ki, bu məsələlərdə qayda-qanun yaradılmasının zamanı gəlib çatıb.

Mən təklif olunan qanunvericilik işləri planına səs

verəcəyəm. Milli Məclisə uğurlar arzulayıram və hesab edirəm ki, Milli Məclis bundan sonra da, cənab Sədrimizin dediyi kimi, dövlət quruculuğunda yaxından iştirak edəcək. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Musa Quliyev.

M.Quliyev. Çox sağ olun, hörmətli cənab Sədr. Hörmətli millət vəkili, mən də payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə həmkarlarımı təbrik edirəm, uğurlar arzulayıram. Payız sessiyasının iş planı ilə tanış olmuşam və iş planında nəzərdə tutulan məsələlərin hamısını dəstəkləyirəm, lehinə səs verəcəyəm.

Məndən öncə çıxış eləyən deputat həmkarım, professor Musa Qasımlı “Azərbaycan “dayə dövlətdir” ifadəsini işlətdi. Bəlkə də bir qədər uğursuz ifadədir. Azərbaycan “dayə dövlət” deyil, Azərbaycan sosial dövlətdir. Dayə pulla başqasının uşağına xidmət eləyəndir. Biz qarşımıza konkret məqsədlər qoymuşuq ki, 2025-ci ildə Azərbaycan inkişaf etmiş dövlətlər sırasına çıxacaq, 2019-cu il cənab Prezidentin iki böyük islahatlar paketini, zərfini özündə əhatə eləyən 30-a yaxın fərman və sərəncamları ilə Azərbaycan tarixinə sosial rifah ili, sosial müdafiə ili kimi düşəcəkdir.

Bu yaxınlarda deputat həmkarımız, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri Zahid Orucun keçirdiyi böyük bir təqdimat mərasimində iştirak etdik. Orada aparılan sorğular göstərdi ki, əhalinin 90 faizdən çoxu cənab Prezidentin apardığı islahatları dəstəkləyir. Hesab edirəm ki, bu islahatların davamı olaraq Milli Məclisin qanunvericilik planında sosial sahə ilə bağlı müəyyən qanunlarda əlavə və dəyişikliklər etməliyik.

Gələn ildən, məlum olduğu kimi, icbari tibbi sığorta fəaliyyətə başlayacaqdır və onun bütün ölkə ərazisində

fəaliyyətə başlaması üçün geniş hüquqi bazanın yaradılmasına ehtiyac var. Biz ötən ilin sonunda 100-ə yaxın qanunda, o cümlədən “Tibbi sığorta haqqında” Qanunda əlavə və dəyişikliklər etdik. Amma icbari tibbi sığortanın, ilkin səhiyyə xidmətlərinin maliyyələşdirilməsinin, ailə həkiminin büdcədən deyil, digər mənbələrdən maliyyələşməsinin təmin olunması üçün mövcud səhiyyənin çərçivə qanununda, “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Qanunda əlavə və dəyişikliklər edilməsi lazımdır. Təklif edərdim ki, bu məsələ də işlər planına salınsın.

Təklif edəcəyim digər məsələ “Reklam haqqında” Qanunda əlavə və dəyişikliklərin edilməsi ilə bağlıdır. Hörmətli Oqtay müəllim, biz bu məsələni Milli Məclisdə bir neçə dəfə qaldırmışıq. Energetik içkilərin yeniyetmələrə, gənclərə, uşaqlara nə qədər zərərli təsir göstərdiyi artıq tibb baxımından sübut olunub, bütün dünyada həyəcan təbili çalınır. Çox təəssüf olsun ki, Azərbaycanın, demək olar ki, bütün özəl televiziya kanallarında, ən çox da gənclərin, uşaqların baxdığı verilişlərdə energetik içkilər çox geniş reklam olunur. Dünyanın bir çox ölkələrində energetik içkilərin reklamı qadağan edilib. Mən təklif edirəm ki, “Reklam haqqında” Qanunda əlavə və dəyişikliklər olunsun və energetik içkilərin reklamının qadağan olunması məsələsi gündəmə gəlsin.

Biz tütün istehlakının məhdudlaşdırılması ilə bağlı qanun qəbul etmişik, amma təəssüf olsun ki, müvafiq qurumlar o qanunun icrasına lazımı səviyyədə nəzarət etmirlər. Qapalı məkanlarda yenə də siqaret çəkilir, qanunun tələblərinə riayət olunmur. Təbii ki, buna nəzarət Milli Məclisin işi deyil. Amma biz də millət vəkili olaraq bu məsələləri lazımi təşkilatların nəzərinə çatdırmalıyıq.

“Reproduktiv sağlamlığın qorunması haqqında” Qanun

yenə də iş planına salınıb. Bu məsələ artıq 10 ildən çoxdur, gündəmdədir. Cəmiyyətdə də bu məsələnin həllini gözləyən insanlar çoxdur. Mən çox xahiş edirəm ki, gələn ilə qalmasın, biz bu qanunu bu il qəbul eləyək. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Əli Məsimli.

Ə.Məsimli. Çox sağ olun, cənab Sədr, təşəkkür edirəm. 2019-cu il özündən əvvəlki illərlə müqayisədə ciddi sosial yük daşıyan bir ildir. Təkcə onu qeyd eləmək kifayətdir ki, Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə 4 milyondan artıq insanın həyatına təsir edən sosial bir paket həyata keçirilib. Milli Məclisin Sədrinin çıxışından da göründü ki, həmin islahatların hüquqi bazasını möhkəmləndirmək üçün yaz sessiyasında, o cümlədən növbədənəkar sessiyada parlamentimizdə xeyli dərəcədə iş görülüb. Payız sessiyasının gündəliyinə baxanda da görürük ki, həmin prosesləri davam eləmək, hüquqi bazanı möhkəmləndirmək üçün çox vacib qanunlar qəbul edəcəyik. Ona görə payız sessiyasının işinə uğurlar arzulayıram. Xalqımız üçün uğurlu olsun!

Eyni zamanda, sosial yük daşıyan, həm də Milli Məclisin özündən asılı olan iki məqamı xüsusi qeyd eləmək istərdim. Deputat həmkarım Vahid müəllim qeyd elədi, bir neçə il bundan qabaq Təhsil kreditləri haqqında qanun layihəsi hazırlanıb. Amma indi mətbuatda yazılır ki, biz beynəlxalq təcrübəni öyrənirik. Azərbaycan 2005-ci ildən Bolonya sisteminə keçib və bu sistemə keçən ölkələrin əksəriyyəti təhsil kreditlərindən istifadə eləyir. Aydın məsələdir ki, beynəlxalq təcrübədə maddi imkanı olmayan insanlara çox simvolik, 1, 2, 3 faizlə 15–20 ilə təhsil krediti verirlər. Onlar təhsillərini bitirəndən sonra krediti qaytarırlar. Minlərcə tələbə ali məktəbə daxil olub, sonra

təhsil haqqını ödəyə bilmədiyinə görə təhsildən kənarlaşdırılma probleminin qarşısını almaqdan ötrü bu prosesin sürətləndirilməsini vacib hesab edirik. Bu, həm ailə büdcəsinə müsbət təsir göstərir, tələbələrin 4–5 il müddətinə əzablarını aradan qaldırmış olar, həm də təhsilin keyfiyyətini yüksəldər.

İkinci sosial xarakterli məqam ondan ibarətdir ki, Azərbaycan Prezidenti 10 min dollara qədər olan kreditlərin kompensasiyasına dair çox ciddi xarakterli, başqa ölkələrin də nümunə kimi istifadə edə biləcəyi bir təşəbbüslə çıxış elədi. Hesab edirəm, bu prosesi davam etdirmək lazımdır ki, o məsələ bir neçə ildən sonra yenə təkrar olunmasın. Bunun üçün bizim özümüzə asılı olan hüquqi baza var, yəni qanunvericilik sənədlərində dəyişiklik etməklə bir sıra işlər görə bilərik. Məsələn, bankların real sektora yaxınlaşdırılması istiqamətində qanunvericilikdə dəyişikliklər eləmək olar. Halbuki kredit sahəsində müəyyən canlanma var, amma həmin canlanma real sektorun inkişafına deyil, bilavasitə istehlak kreditlərinə yönəlib. İstehlak kreditlərinin artırılması isə məişət texnikası aldığımız ölkənin iqtisadiyyatını stimullaşdırmaq deməkdir. Amma biz bu canlanmanı real sektora yönəltmək, öz iqtisadiyyatımızı stimullaşdırmağa bilərik. Buna görə də istehlak kreditləri haqqında bir qanunun hazırlanmasına ehtiyac var. Əgər bunu banklar eləsə, bankların maraqlarına uyğun birtərəfli olacaq. Burada həm istehlakçıların, həm də bankların marağını nəzərə alan balanslaşdırılmış bir qanun layihəsinə ehtiyac var. Əgər aidiyyəti qurumlar buna maraq göstərsə, birlikdə, maraq göstərməsə, o zaman biz müstəqil ekspertləri, mütəxəssisləri də cəlb etməklə, istehlak kreditləri haqqında ya ayrıca bir qanun, ya da Mülki Məcəlləyə əlavələr kimi bir sənədi

Milli Məclisin adından hazırlayıb təqdim eləyə bilərik. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Vahid müəllim, Əli Məsimli, Təhsil kreditləri haqqında qanun layihəsini Milli Məclisə göndərmisiniz. Səhv eləmirəmsə, siz bunu yalnız komitədə müzakirə elədiniz. Milli Məclisə heç nə gəlib çıxmayıb. Ona görə komitədə müzakirə edib qurtarandan sonra Milli Məclisə göndərin, baxaq. Hər dəfə deyirsiniz ki, Milli Məclisə gəlib. Amma bizə belə layihə gəlməyib. Buyurun, Qüdrət Həsənquliyev.

Q.Həsənquliyev. Təşəkkür edirəm, cənab Sədr. Mən də ilk öncə həm Sizi, həm də bütün millət vəkillərini payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə təbrik edirəm. İş planına belə bir təklif vermək istəyirəm. Əlbəttə, bu, təkcə Milli Məclisə aid olan məsələ deyil, hesab edirəm ki, ölkənin siyasi rəhbərliyinin və hakim siyasi partiyanın da bununla bağlı qərarı lazımdır. 1991-ci ildə biz dövlət müstəqilliyini qazanandan sonra bütün çətinliklərə baxmayaraq, mərhum Prezident, böyük dövlət adamı Heydər Əliyevin liderliyi ilə Azərbaycan xaosdan, vətəndaş qarşıdurmasından xilas oldu, ölkədə sabitlik bərpa olundu və biz inkişaf yoluna qədəm qoyduq. Bütün bu illər ərzində tənqidlərimizə baxmayaraq, ölkə, doğrudan da, böyük bir inkişaf yolu keçib, burada çox böyük işlər görüldü, amma çox böyük problemlər də qalmaqdadır. Bizim torpaqlarımız işğal altındadır. Çox təəssüf ki, biz bu problemi həll edə bilməmişik. Hesab edirəm, bugünkü inkişafımız da çox zəruri edib ki, biz ölkəni inkişafın yeni bir mərhələsinə keçirək. Biz keçid dövrünün əsas qanunu olan mövcud Konstitusiyaya ilə indiyə qədər nə edə bilərik-sə, etmişik. Amma bundan sonra siyasi islahatları dərinləşdirmək üçün, xüsusilə də siyasi, hüquqi, dövlət

quruculuğu istiqamətində ölkədə yeni Konstitusiyanın qəbul olunmasına və burada bir çox məsələlərlə yanaşı, çoxpartiyalı sistemin inkişafı üçün proporsional seçki sisteminin bərpa olunmasına, düşünürəm ki, böyük ehtiyac var. Mən bu məsələni parlamentdə qaldırıram və hesab edirəm, biz bunun üzərində ciddi şəkildə düşünməliyik.

İkinci böyük bir məsələ. Biz torpaqlarımızı hələ işğaldan azad edə bilmirik. Amma torpaqlarımız məskunlaşdırılır, ora xarici dövlətlər, xarici şirkətlər, xarici vətəndaşlar tərəfindən investisiyalar qoyulur. Buna görə də taleyini bizim kimi yaşamış Gürcüstan, Moldova, Ukrayna işğal olunmuş ərazilərin hüquqi statusu haqqında qanun qəbul ediblər. Vaxtı ilə bu parlamentdə də bizim bir neçə hörmətli millət vəkili tərəfindən bu məsələ qaldırılıb. Düşünürəm ki, biz torpaqlarımızda qanunsuz məskunlaşan həmin o şəxslər, investisiya qoyanlar haqqında cinayət işi qaldırmalıyıq və bu da o qanunda öz əksini tapmalıdır. Ona görə də belə bir qanunun qəbul olunmasına böyük ehtiyac var və mən çox istərdim ki, payız sessiyasında belə bir qanunu qəbul edək.

Bundan başqa, Oqtay müəllim, hər zaman parlamentdə bəzən 3–4 iclasdan bir cari məsələlər olur və millət vəkilləri bu və ya digər məsələyə münasibətlərini bildirirlər. Parlament tək-cə qanunverici orqan deyil, yəni biz həm də nümayəndəli orqanıq. Ona görə də seçicilərimizi narahat edən, ölkənin qarşısında duran problemlərlə bağlı parlamentdə mütəmadi çıxış etmək imkanlarımız olmalıdır. Mən hesab edirəm, biz Daxili Nizamnaməyə dəyişiklik edək, hər iclasdan öncə millət vəkilləri üçün belə bir şərait yaradılsın.

Bu gün məni ən çox narahat edən bir məsələyə qısa olaraq toxunmaq istəyirəm. Dünən biz sosial şəbəkələrdə

izlədik ki, bir qrup Qarabağ əlili Dövlət Neft Şirkətinin Təhlükəsizlik Xidmətinin əməkdaşları ilə toqquşub. Onlar tikilən evi müdafiə etmək istəyirdilər. Mən çox istərdim, prokurorluq orqanları araşdırsın ki, bizim o əlillərdə bu aqressiya haradan qaynaqlanır, niyə onlar belə aqressiv davranırlar. Əlbəttə, polis bu məsələyə çox təmkinlə yanaşdı, daxili işlər orqanları da bununla bağlı açıqlama verdilər. Mən çox minnətdaram ki, sağlamlıqlarını itirmiş insanlara hər hansı formada güc tətbiq olunmadı. Çox istərdim ki, onlar bağışlansın, cinayət təqibi olmasın. Amma araşdırılmalıdır ki, niyə bunlar belə aqressiv idilər. Ona görə ki, bax, həmin sökülən binanın yanındakı binanın da sənədləri yoxdur. O Qarabağ əlilləri, başqa insanlar haqlı olaraq bu sualı verirlər ki, nəyin müqabilində kiminsə o evi tikməsinə göz yumulur, mənə belə bir imkan, hüquq tanınmır.

Ümumiyyətlə, polisləri belə təxribatlara çəkmək lazım deyil. Polis o halda məsələyə qarışmalıdır ki, müvafiq dövlət orqanının qərarı olsun. İndi, əlbəttə, orada asayiş pozulur, münaqişə, mübahisə yaranır və dərhal polisə zəng edirlər. Beləcə, polisi ora cəlb edirlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Qüdrət müəllim, müzakirələrin aparılması ilə bağlı hərdən elə olur ki, qanunlara vaxt qalmır. Ona görə biz müzakirəni iki dəfədən bir edirik. Bunu yadda saxlayın. Buyursun Elmira Axundova.

E.Axundova. Çox sağ olun. Hörmətli Sədr, hörmətli millət vəkilləri! Əvvəla, mən də payız sessiyasının başlanması ilə bağlı hamınızı təbrik edirəm. Bizim işimizdə də hamıya uğurlar diləyirəm. Hesab edirəm ki, bu sessiyanın planı kifayət qədər gərgin və dolğundur. Çox lazımlı və aktual qanunların qəbulunu gözləyirik. Mən, xüsusilə Reproduktiv sağlamlıq və İnsan orqanlarının transplantasiyası

haqqında qanunları qeyd etmək istərdim. Musa müəllim kimi, mən də xahiş edərdim ki, bu qanunlar mütləq payız sessiyasında qəbul edilsin, gələn ilə qalmasın. Çünki bu, zamanın tələbidir, cəmiyyətin sifarişidir. Cəmiyyət bunu bizdən gözləyir.

Təklif edərdim ki, biz gənc ailələrə sosial dəstəyin gücləndirilməsi haqqında qanun layihəsini də qanunvericilik işləri planına daxil edək. Bu qanunlar məndə var və onları verə bilərəm ki, baxılsın. Buna oxşar qanunlar artıq bir sıra postsovet ölkələrində mövcuddur və bunlarla bağlı böyük işlər görülməkdədir.

Fürsətdən istifadə edərək bir vacib məsələyə də diqqət yetirmək istərdim. Bilirsiniz ki, müasir dünyada müharibələrin çeşidli formaları yaranır. Bunların ən təhlükəli-lərindən biri kiber müharibələr və informasiya savaşlarıdır. Buna görə də informasiya sahəsində biz güclü kadrlar yetişdirməli, ən yeni informasiya texnologiyalarını tətbiq edərək bu sahəyə diqqəti daha da artırmalıyıq.

Bu yaxınlarda “Azərbaycanda siyasi proseslərə xarici müdaxilələrin yolverilməzliyi” mövzusunda dəyirmi masa keçirildi və həmin müzakirələr zamanı YAP-ın icra katibi, Baş nazirin müavini hörmətli Əli Əhmədov bildirdi ki, ölkə xaricində anti-Azərbaycan kampaniyası aparalarının sosial şəbəkələrdəki səhifələrinə ayda ortalama reklam üçün 10–15 min dollar yatırılır. Açıq-aydın görünür ki, düşmənlərimiz bu insanlara maliyyə dəstəyi verərək onlardan Azərbaycan haqqında mənfi rəy formalaşdırmaq, ölkəmizi nüfuzdan salmaq, onun beynəlxalq imicini zədələmək üçün istifadə edir, daxili sabitliyi pozmağa çalışırlar.

Dəyirmi masada iştirak edən bizim sabiq deputatımız, “Teleqraf” Media Qrupunun rəhbəri Aynur Camalqızı çox haqlı olaraq dedi ki, Azərbaycanın sabitliyini, iqtisadi

qüdrətinin artmasını istəyən iş adamları da bu mövzuda maraqlı olmalıdırlar. Bizim reklam bazarımız, təəssüf ki, tam formalaşmadığı üçün ayrı-ayrı informasiya qurumlarının bu istiqamətdə atdığı addımlar maddi-texniki baza çatışmazlığından arzuladığımız səmərəni vermir. Hesab edirəm ki, KİV-ə Dəstək Fondunun yeni mediaya diqqəti artırmasının zamanı çoxdan çatıb və KİV-ə Dəstək Fondu bizim maddi-texniki bazamızın təkmilləşdirilməsində ciddi rol oynaya bilər.

Mən Aynur Camalqızının fikirləri ilə tam razıyam. Bir neçə millət vəkiliyin danışıması ilə mübarizə aparmaq olmaz. Ona görə də gərək KİV-ə Dəstək Fondu, Mətbuat Şurası bu sahəyə lazımı maliyyə dəstəyi versin. Bu Fond öz işində köhnə meyarlar ilə işləməməli, zamanın yeni tələbləri ilə ayaqlaşmalıdır. Hesab edirəm ki, dövlət tərəfindən onlara ayrılan maliyyə vəsaitləri jurnalistlərin mükafatlandırılmasına, müsabiqələrə və sair tədbirlərə deyil, – halbuki bu da lazımdır, – ilk növbədə virtual məkanda işləyən və özünə müvafiq yer tutan, sanballı ad qazanan sayların və media qurumlarının maddi-texniki bazasının təkmilləşdirilməsinə yönəldilməlidir. Həmçinin qeyd edirəm ki, bu media qurumlarının reklam məsələsi ciddi şəkildə yenidən düşünülməli və onlara əsaslı yardım edilməlidir ki, bizim jurnalist kadrlarımız informasiya savaşıda lazımı mübarizəni apara bilsinlər.

Sonda mən yenə də “parlament kanalı” məsələsinə qayıdırəm. Hamımız bunu dəfələrlə demişik. İstəmişik ki, bizə – deputatlara, dövlət adamlarına, rəhbərliyimizə qarşı edilən təhqirlərə və şayiələrə vaxtında, operativ və lazımlı cavablar verə bilək. Gərək belə kanal olsun və bizim carçımıza çevrilsin. Diqqətinizə görə minnətdaram.

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Sədrinin
birinci müavini **Ziyafət Əsgərov** sədrlik edir*

Sədrlik edən. Sağ olun. Azay Quliyev.

A.Quliyev. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Ziyafət müəllim, hörmətli həmkarlar, dəyərli mətbuat nümayəndələri! Mən də təbriklərə qoşularaq, hörmətli həmkarlarım, sizləri, o cümlədən bizim Milli Məclis Aparatının işçilərini payız sessiyası münasibəti ilə təbrik edirəm. Düşünürəm ki, bizə təqdim olunan qanunvericilik işləri planı kifayət qədər məzmunludur və çox maraqlı, əhəmiyyətli layihələr haqqında təşəbbüslər var. Əlbəttə, bu siyahıda bir neçəsini ayrıca vurğulamaq istərdim. Bunlardan birincisi bizim keçən dəfə təqdim etdiyimiz Peşə birlikləri və Sosial sifarişlər haqqında qanun layihələridir. Biz keçən dəfə Peşə birlikləri haqqında qanun layihəsinin ictimai müzakirəsini keçirdik. Hesab edirəm ki, bu dəfə də sosial sifarişlər haqqında məsələyə daha ciddi yanaşmalıyıq, daha çox önəm verməliyik. Sosial sifarişlər haqqında qanun layihəsi təkcə həmin sahəyə çoxlu yeniliklər gətirəcəyinə görə deyil, həm də dövlət qurumları tərəfindən həyata keçirilən sosial sifarişlərin şəffaflaşdırılması, bütövlükdə həyata keçirilən layihələrin səmərəliyinin artırılması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Hesab edirəm, bu, ona görə əhəmiyyətlidir ki, bu gün ölkədə məhz sosial istiqamətdə, sosial sahədə çoxlu sayda işlər həyata keçirilir. Cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə böyük layihələr, islahatlar icra olunur. Mən hesab edirəm ki, bu islahatlar fonunda məhz Sosial sifarişlər haqqında qanunun qəbul olunması çox aktualdır. Ona görə də həm Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsindən, həm də Dövlət quruculuğu üzrə qanunvericilik şöbəsindən xahiş edərdim ki, imkan daxilində komitədə

ilk olaraq Sosial sifarişlər haqqında qanun layihəsinin ilk müzakirəsini keçirək.

Bundan başqa, bu gün bizim işlər planına daxil olan daha mühüm bir qanun layihəsi haqqında danışmaq istəyirəm. Bu da Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin xüsusi hissəsinin, Sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər bölməsinin yeni redaksiyasının layihəsidir. Mən bildirmək istəyirəm ki, bu layihə uzun müddət davam edən hazırlıq işlərindən sonra meydana gəlir. Bizim hörmətli Milli Məclisin vitse-spikeri Bahar xanım Muradovanın təşəbbüsü ilə belə bir qanun layihəsinə əlavələr edilməsi, yeni redaksiyada hazırlanması təşəbbüsü irəli sürülmüşdür. Biz bura qeyri-hökumət təşkilatlarını, ictimai qurumları, ayrı-ayrı xarici ekspertləri də cəlb etdik. Düşünürəm ki, çox maraqlı bir layihə hazırlanıbdır. Bu layihəni hazırlamaqdan ötrü Milli Məclisin şöbə müdiri hörmətli Nizami Səfərov işçi qrupunun rəhbəri təyin olunubdur və düşünürəm ki, o, bu vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlir. Əslində, bu, yeni redaksiya kimi səslənsə də, Azərbaycan qanunvericiliyinə çox mühüm yeniliklər gətirir.

Bu gün Azərbaycan ərazisi işğal altındadır və işğal olunmuş ərazilərdə ermənilər tərəfindən çox sayda cinayətlər törədilibdir. Ümumiyyətlə, ermənilər tərəfindən Azərbaycanda beynəlxalq cinayətlərin demək olar ki, bütün növləri törədilibdir. Bunun da qanunvericiliyə gətirilməsi və sonrakı məqamda müəyyən cinayət təqibinin həyata keçirilməsi, hesab edirəm ki, çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu cinayətlərin ən dəhşətli isə sülh və insanlıq əleyhinə olan cinayətlərdir. Mən Nizami müəllimə bu baxımdan təşəkkür edirəm ki, biz belə bir təşəbbüs irəli sürmüşük. Ümid edirəm ki, məhz payız sessiyası çərçivəsində bu yeni redaksiyaya baxa biləcəyik.

Yeri gəlmişkən, burada bizim həmkarlarımız və bir az öncə hörmətli Qüdrət müəllim işğal olunmuş ərazilərdə qeyri-qanuni iqtisadi fəaliyyətin qarşısını almaq üçün müəyyən təşəbbüslərin həyata keçirilməsi, işğal altında olan ərazilərlə bağlı qanun layihəsi barədə danışdılar. Mənə belə gəlir ki, bu, yaxşı bir təcrübədir. Ola bilsin ki, bununla bağlı ayrıca bir qanun layihəsinin qəbul olunması bu və ya digər səbəbdən hələ ki məqsədemüvafiq deyildir. Amma bizim qanunvericiliyin müvafiq müddəalarına məhz bu cür inteqrasiya olunmuş təşəbbüslərin irəli sürülməsi, o cümlədən işğal altında olan ərazilərdə qanunsuz iqtisadi və digər fəaliyyətin bir daha Azərbaycan qanunvericiliyində təsbit edilməsi, onların sərhədlərinin daha dəqiq şəkildə göstərilməsi, hesab edirəm, çox yaxşı olar. Bəlkə də gələcəkdə bizim hüquqşünaslar bu istiqamətdə öz fəaliyyətlərini qurmalıdırlar.

Mən bizim Milli Məclisin gələcək fəaliyyətinə bir daha uğurlar arzulayıram və əminəm ki, burada qeyd olunan qanun layihələri çox uğurlu şəkildə müzakirə olunub qəbul ediləcəkdir. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Bəxtiyar Əliyev.

B.Əliyev. Çox sağ olun, Ziyafət müəllim. Mən də payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə bütün deputat həmkarlarımı təbrik edirəm və Milli Məclisin işinə uğurlar arzulayıram. Hesab edirəm ki, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2019-cu il payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı kifayət qədər vacib olan sahələrdə hüquq münasibətlərini tənzimləyəcək qanunlara baxılmasını nəzərdə tutur. Bu, bir çox məsələlərin hüquq müstəvisində həllinə öz böyük töhfəsini verəcəkdir.

Mən bir məsələyə toxunmaq istəyirəm. Mən Ağdam şəhər seçki dairəsindən deputat seçilmişəm və məcburi

köçkünlərimizlə daim təmasdayam, görüşlər keçiririk. Mən onları narahat edən bir məsələ ilə bağlı qanunvericilik işləri planına təklif vermək istərdim. Dövlət başçısının sərəncamı və bilavasitə göstərişi ilə məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsini gücləndirmək məqsədi ilə 100-dən artıq müasir tipli fərdi evlərdən, hündür binalardan ibarət çox gözəl qəsəbələr tikilir və bunlar məcburi köçkünlərə, qaçqınlara pulsuz verilir, onların sosial şəraiti yaxşılaşdırılır. Azərbaycan dövləti bunu öz iqtisadi inkişafı nəticəsində həyata keçirib.

Dünyada belə bir təcrübə yoxdur ki, dövlət bu qədər sayda gözəl binalar tiksinsin və əvəzsiz olaraq məcburi köçkünlərə versin. Amma problem nədən ibarətdir? 1999-cu ildə qəbul olunmuş “Qaçqınlar və məcburi köçkünlərin statusu haqqında” Qanunun 17-ci maddəsi qaçqın və məcburi köçkünlərin yaşayış sahəsi ilə təmin edilməsinə həsr edilibdir. Bir neçə il bundan əvvəl çox maraqlı bir presedent meydana gəlib. Dövlət bir tərəfdən məcburi köçkünlərə pulsuz evlər tikib verir və onlar heç bir imtiyazdan məhrum edilmirlər. Amma 17-ci maddədə nəzərdə tutulub ki, məcburi köçkünlərə yaşadıkları yerdə öz arzusu ilə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş ölçüdə torpaq sahəsi ayrıla bilər, onlar özlərinə evlər tikə bilərlər. Eyni zamanda, onlar mənzillər də satın ala bilərlər. Bu zaman onlar notarial qaydada heç bir rüsum ödəmirlər. Yəni qanunvericilikdə nəzərdə tutulubdur ki, məcburi köçkün dövlətin yaratdığı şərait nəticəsində yaxşı pul qazanır, özünə ya ev tikir, ya da ki, mənzil alır. İndi problem nədədir? Problem ondan ibarətdir ki, dövlət kimə pulsuz mənzillər tikib verir, onlar öz imtiyazlarını saxlayırlar. Kim ki, öz vəsaitinə ev tikir, alır, onlar o imtiyazlardan məhrum edilirlər. Bu, olduqca xoşagəlməz

bir hal yaradıb. Bunun əksinə, Qanunun 17-ci maddəsinə əsasən bəlkə biz onlara daha uzunmüddətli, faizsiz ssudalar verək. Ona görə də xahiş edərdim ki, biz qanunvericilik işləri planına 1999-cu ildə qəbul edilmiş “Qaçqınların və məcburi köçkünlərin statusu haqqında” Qanunla bağlı təkliflər daxil edək, bu məsələyə aydınlıq gətirilsin və heç kim qanunu öz yönündən yozub müəyyən qərarlar qəbul etməsin. Bu, dövlətin, cənab Prezidentin apardığı siyasətə tamamilə uyğun gəlməyən bir məsələdir.

Hesab edirəm ki, biz məcburi köçkünlərin öz vəsaiti hesabına mənzillər tikməsinə, evlər almasına təşviq etməliyik və bunun üçün onlara bəlkə də əlavə bir şərait yaratmalıyıq ki, dövlət bu yükəndən xilas olsun, məcburi köçkünlər dövlətin yaratdığı şəraitdən bəhrələnərək öz sosial müdafiələrini daha da gücləndirsinlər. Xahiş edirəm, bu məsələ diqqətdə saxlanılsın. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Bəxtiyar müəllim. Qənirə Paşayeva.

Q.Paşayeva. Təşəkkür edirəm, Ziyafət müəllim. Mən də bütün həmkarlarımı payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə təbrik edirəm və uğurlu fəaliyyət arzulayıram. Mən də payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı haqqında sənədə səs verəcəyəm. Amma payız sessiyası çərçivəsində bəzi məsələlərin qeyd olunmasını xüsusi vurğulamaq istəyirəm. Həmkarlarım Təhsil kreditləri haqqında qanun layihəsini artıq vurğuladılar, payız sessiyası çərçivəsində mütləq qəbul etməliyik. Kənd rayonlarını mənim kimi təmsil edən millət vəkili həmkarlarım bilir ki, bu, nə qədər vacib bir qanun layihəsidir. Nəzərə alaq ki, dövlət ali məktəblərimizdə ödənişli təhsilin qiyməti heç də ucuz deyil. Bu rəqəmlər kəndlərdə, rayonlarda yaşayan insanların üçün kifayət qədər bahadır. Həmçinin qeyd edirəm ki, bir çox universitetlərimizin yataqxana imkanları yox-

dur. Deməli, bu ailələr o uşaqların həm kirayə pulunu ödəməlidirlər, həm də ödənişli əsasla oxutmalıdırlar. Bunlar kifayət qədər böyük rəqəmlərdir. İnsanlar çox tərəddüd edirlər. Məsələn, bu il Tovuz rayonundan ali məktəbə təxminən 15 nəfər gənc daxil olub. Bir neçə qurumlara, şəxslərə müraciət edərək, öz daxili imkanlarımız hesabına onların təhsilini atmasının qarşısını almışıq. Çünki ailələr həm təhsil haqqını, həm də kirayə pullarını ödəməkdə çətinlik çəkirlər. Məsələn, bu il Tovuzdan ən yüksək balla ali məktəbə daxil olan oğlanın atası yoxdur. Anası müraciət etdi ki, övladıma 5 gündür, uyğun qiymətə kirayə ev tapa bilmirəm, daxil olduğu ali məktəbin də yataqxana sistemi yoxdur. Bəs mən nə edirəm? Ona görə mən düşünürəm ki, təhsillə bağlı kreditlər ən azı bu cür ailələrin övladlarının təhsil almasına dəstək olacaq.

İndi yataqxana sistemlərimizin də təkmilləşməsi, İnşaaləlah ki, yüksək sürətlə gedər. Gələn ilin dövlət büdcəsində biz universitetlərin yataqxanalarının tikilməsi məsələsinə dəstəyin artmasını nəzərə almalıyıq. Ona görə xahiş edirik, təhsil kreditləri haqqında qanun mütləq qəbul olunsun ki, uşaqlarımızın, kənd və rayonlardan gələn gənclərimizin təhsil ala bilməsinə dəstək olsun. Çünki təhsil millətin gələcəyidir. Əgər kəndlərdə yaşayan insanlarda bu istiqamətdə tərəddüdlər yaransa, geri çəkilsələr, oxumaqdan vaz keçməyə başlasalar, onda problemlərimiz daha dərinləşər.

İkinci məsələ. Biz cənab Prezidentə, hörmətli Mehriban xanıma çox təşəkkür edirik ki, onlar əlillərimizin səslərini, çağırışlarını nəzərə aldılar. Ali təhsil haqqını ödəyən I və II qrup əlillərimizin təhsil ödənişindən azad olunması məsələsinə baxıldı. Amma III qrup əlillərimiz xahiş edirlər ki, onların da ödənişli təhsil məsələsinə baxılsın. Çünki bu, III qrup əlillərimiz üçün də çox önəmlidir. Bu

insanların fiziki imkanları məhduddur, amma oxuyurlar, vaz keçmirlər, həyatı qazanmaq, cəmiyyətə yararlı olmaq istəyirlər. Bu cür gənclərimizə daha çox dəstək olunması istiqamətində III qrup əlillərin də ali məktəblərdə ödənişli təhsildən azad edilməsi məsələsinə payız sessiyası çərçivəsində baxılmasını çox istərdik.

Hörmətli həmkarım Musa müəllim vurğuladı. Mən də ötən sessiyada bu məsələni qaldırmışdım. Əgər xatırlayırsınızsa, ombudsman Elmira Süleymanova da öz hesabatında bu məsələni dilə gətirmişdi. Doğrudan da, “Reklam haqqında” Qanunda ciddi dəyişiklik edib, gənc nəsillərimizi enerji içkilərinə daha da meyilləndirən, sövq edən kütləvi reklamları qadağan etməliyik. Çünki bu enerji içkiləri uşaqlarımız, – 18 yaşına çatmayan balalarımız uşaq sayılır, – gənclərimiz arasında çox yayılır. Bu, onların sağlamlığına zərər vurduğuna görə, mən xahiş edirəm, bu məsələyə payız sessiyasında baxılsın.

Payız sessiyasına Reproduktiv sağlamlıq haqqında qanun layihəsinin daxil olunmasını alqışlayırıq. Amma bu qanun layihəsi uzun zamandır gündəliyə salınır, amma müzakirə olunmadan qalır. Övlad həsrəti ilə yaşayan yüzlərcə, minlərcə ailə bizdən bu qanun layihəsinin qəbul olunmasını gözləyir. Ona görə xahiş edirəm, payız sessiyası çərçivəsində bu qanun layihəsinin qəbulunu mütləq həyata keçirməyimiz lazımdır.

Həmkarlarımin işğal altında olan ərazilərlə bağlı qanun layihəsi təklifini mən də bir neçə dəfə parlamentdə səsəndirmişdim. Bu, çox vacibdir. Bu məsələyə də baxmaq lazımdır.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Qənirə xanım. Qənirə xanım burada çox maraqlı bir məsələ qaldırdı. Sizə qədər də deputatlarımız tərəfindən bu enerji içkiləri ilə bağlı məsələ qaldırıldı. Hesab edirəm, bu məsələdə, həqiqətən, çox ciddi

işlər görülməlidir. Amma burada maarifləndirmə işinə daha çox ehtiyac var. Məsələn, keçən həftə mən bir məktəbdə oldum. Uşaqlar mənə sual verirlər ki, Ziyafət müəllim, bu enerji içkilərinin ziyanı nədir? Bunu açmaq lazımdır, insanları televiziya, digər mətbuat vasitələri ilə maarifləndirmək lazımdır. İnsanlara tam aydın olsun ki, bu içkiləri hansı səbəblərə görə içmək olmaz. Bu, olduqca vacib bir məsələdir. Çox sağ olun, təşəkkür edirəm. Tahir Kərimli.

T.Kərimli. Təşəkkür edirəm. Hörmətli sədrlik edən, hörmətli deputatlar, mən də payız sessiyasında hamınıza uğurlar arzulayıram. Burada bir sıra təkliflər oldu. Mən Qüdrət bəyin Konstitusiya ilə bağlı təklifini dəstəkləyirəm. Hesab edirəm və öz mülahizələrimi bildirmişəm ki, doğrudan da, müəyyən müddəalarda dəyişiklik etmək çox vacibdir.

İkinci təklifim ondan ibarətdir ki, Daxili Nizamnamədə də mütləq dəyişiklik aparılmalıdır. Nəhayət, parlamentdə birdəfəlik, daim fəaliyyət göstərən Qarabağ komitəsi yaradılmalıdır.

Mən üçüncü məsələ üzərində daha çox dayanmaq istəyirəm. Çünki məndən əvvəl digərləri dedi, Qənirə xanım da sözünü sona çatdırıb bilmədi. Bu, işğal olmuş ərazilərlə bağlı qanun layihəsidir. Hörmətli Azay müəllim dedi, elə ehtimal var ki, bununla bağlı qanun qəbul olunmasın, bu, başqa qanunlarda öz əksini tapır və sair. Mən hesab edirəm, bunu təkcə iqtisadi münasibətlərə, oradakı yataqların istismarına bağlamaq düzgün deyil. Hər birimiz 4 il bundan əvvəl deputat seçilmişik. Demək olar ki, hamımızın proqramında, seçki platformasında Dağlıq Qarabağın ərazi bütövlüyü başlıca məsələdir. Mən hesab edirəm, ərazilərin işğal edilməsi ilə bağlı qanun ona görə vacibdir ki, ən azı 1989-cu il dekabrın 1-də Ermənistan Ali Soveti Dağlıq Qarabağın Ermənistana birləşdirilməsi ilə bağlı qərar qəbul edib. Yəni

bu, təkcə Paşinyanın indiki sərəsləmələri deyil. Eyni zamanda, burada statusumuz bir daha möhkəmləndirilməlidir. Konstitusiyamızın 10-cu maddəsində ərazimizin bir hissəsinin verilməsinin qeyri-mümkünlüyü, 111-ci maddəsinə əsasən isə hərbi vəziyyətin elan olunması da əksini tapmalıdır. Çünki bu, imperativ şəkildə qoyulub. Orada da birbaşa göstərilir ki, “Azərbaycan Respublikasının ərazisinin bir hissəsi işğal olunarsa, hərbi vəziyyət elan edilir”. Yəni “oluna bilər” deyil, birbaşa olmalıdır.

Bundan başqa, hesab edirəm ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı işğalla bağlı öz vəzifələrini, yəni Nizamnaməsinin 38, 41, 42-ci maddələrini yerinə yetirmir. Həmin halda əgər BMT gecikirsə, öhdəliklərini yerinə yetirmirsə, BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının öz torpaqlarını azad etmək ixtiyarı, hərbi gücündən istifadə etmək səlahiyyəti var. Bu, təkcə Azərbaycan Konstitusiyasında deyil, BMT-nin Nizamnaməsində də nəzərdə tutulub. Yəni milli qanunvericilik və beynəlxalq hüquq bunu tamamilə müəyyən edir. Hesab edirəm ki, işğal olmuş ərazilər, eyni zamanda, status da müəyyən edilməlidir.

Burada BMT məhkəməsinin Mali Respublikası ilə bağlı çox möhkəm şəkildə bir qərarı var. Orada deyilir ki, müstəmləkə sərhədləri, inzibati əraziləri və federasiya ərazilərinin inzibati sərhədləri müstəqillik qazanandan sonra dövlət sərhədi olur. Azərbaycan da ona müvafiq olaraq 1992-ci il martın 2-də BMT-nin üzvü olaraq həmin ərazilər bizim dövlət sərhədimiz olub. Bizim tamamilə ixtiyarımız var ki, orada özümüzün anti-terror əməliyyatlarımızı apararaq, həmin ərazilərdə öz suverenliyimizi bərpa edək.

Ümumiyyətlə, mən hesab edirəm ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı 1974-cü il dekabr 14-də “Təcavüzkarın müəy-

yən edilməsi barədə” qətnaməsini də icra etmir. Bayaq Fərəc müəllimin dediyini mən də təklif edirəm ki, biz, doğrudan da, BMT-yə məktub göndərməliyik və BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsini xatırlatmalıyıq ki, öz ərazimizi tamamilə azad etmək haqqımız var.

Biz erməniyi düşmən seçməmişik, erməni bizi düşmən seçib. Ona görə erməni ilə, bizə düşmən baxan, düşmən münasibət bəsləyənlərlə sülh xalq diplomatiyası haqqında danışmağı, mən lazımlı hesab etmirəm. Ona görə cənab Prezident də rəqs diplomatiyası elan edib və sair.

Nəhayət, ATƏT-in Minsk qrupunun bura rəqsə gəlməsi və bizim taleyimizi rəqs diplomatiyasına çevirməsi mənə çox toxunur. Siyasəti əvvəllər şahmat diplomatiyasına, şahmat oyununa, indi isə rəqs diplomatiyasına bənzədirlər. Burada vals oynayıb, gedirlər. Bu, biabırçılıqdır. Öz hüquqi mandatını itirib. Ümumiyyətlə, Minsk qrupunun yaradılması kökündən səhv idi. Azərbaycanın suveren dövlət hüquqlarını məhdudlaşdırırdı. Buna da etinasızlıq bildirilməlidir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Oqtay Əsədov sədrlik edir

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Düz 1 saat 10 dəqiqədir ki, 1-ci məsələni işləyirik. Xahiş edirəm, bir az konkret olaq. Siyavuş Novruzov.

S.Novruzov. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Mən də qanunvericiliyi tam dəstəkləyirəm. Əlavələr, yəqin ki, komitələrdə müzakirə edilib, təqdim olunacaqdır. Bir neçə təklifim var.

Birinci, burada hörmətli həmkarlarım da Dağlıq Qara-

bağ komitəsi ilə əlaqədar fikri səsəndirdilər. Bu fikri mən, hörmətli Tahir müəllim dəfələrlə qeyd etmişik. Ümummilli liderin zamanında da bu, bir dəfə müzakirə olundu və dinləmələr keçirildi. Qeyd olunmuşdu ki, hər kəs təkliflərini irəli sürsün. Əfsuslar olsun ki, heç kim yazılı şəkildə bir təklif vermədi. Məni burada bir fikir narahat edir. Tutaq ki, biz bu komitəni yaratdıq. Komitənin üzvü kim olacaq? 125 deputatın hər biri Dağlıq Qarabağ komitəsinin üzvü olmaq istəyir. Onda parlament Dağlıq Qarabağ komitəsi olur. Heç kimə də demək olmaz ki, sən bu komitənin üzvü ol, yaxud olma. Bu vətən hamımızdır və hamımız Dağlıq Qarabağın azad olunmasını, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunmasını cani-dildən istəyən, silah götürüb vuruşan, bu yolda ölümə getməyə hazır olan insanlarıq. O baxımdan da mən bunu parçalamağın, ayırmağın, yaxud da ki, kiçik bir çərçivəyə salmağın tərəfdarı deyiləm.

Eyni zamanda, biz şahidik ki, cənab Prezident daim Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll olunması ilə əlaqədar görüşlər keçirir, mötəbər tədbirlərdə çıxış edir, mövqeyini ortaya qoyur. Bu məsələnin hansı prinsiplər əsasında həll olunması birmənalı şəkildə bəyan olunubdur. Bundan əlavə, Birinci vitse-prezidentimiz istər xarici ölkələrdə, istərsə də ölkə daxilində keçirdiyi görüşlərdə Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, Dağlıq Qarabağ həqiqətləri, Xocalı soyqırımı, Azərbaycanın mədəniyyəti və digər sahələri haqqında bütün dünya ictimaiyyətinə məlumat verir. Burada parlamentin funksiyası nədən ibarətdir? Parlamentdə beynəlxalq təşkilatlarda – ATƏT-də, NATO-da, Avropa Şurasında, Avropa İttifaqında, Avronestdə və digərlərində təmsil olunan qruplar var. Burada da bizim həmkarlarımız cani-dildən çalışırlar, işlər aparırlar, bu məsələləri qaldırırlar.

lar, fikirlərini söyləyirlər. Biz burada oturub öz aramızda nəyi müzakirə edəcəyik? Bəllidir ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın əzəli və əbədi ərazisidir, bu məsələ həll edilməlidir, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin olunmalıdır.

İkinci bir məsələ. Hörmətli Tahir müəllim burada qeyd etdi ki, ATƏT Xalq Cəbhəsi Partiyasının dövründə yaranıb. O vaxt ATƏM idi, sonra ATƏT oldu. Bu məsələni BMT-dən alıb ATƏM-ə məhz Xalq Cəbhəsi hakimiyyəti verdi, yəni bu məsələ onların dövründə BMT çərçivəsindən çıxarılaraq Avropa çərçivəsinə yönəldildi. O baxımdan da bu addımların qarşısı gərək vaxtında alınaydı.

Oqtay müəllim, mən bir məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Bu, əsasən, qarşıdan gələn bələdiyyə seçkiləri ilə əlaqədardır. İndi bələdiyyə seçkilərinə çatmasaq da, parlament seçkiləri ilə əlaqədar biz bu addımı atmalıyıq, yəni Seçki Məcəlləsində dəyişiklik etməliyik. Nəyə görə? Vaxtı ilə çox gözəl bir Seçki Məcəlləsi hazırlanıb. Bütün seçki proseduru orada öz əksini tapıb. Amma həm praktiki, həm də nəzəri sahədə məşğul olan bir şəxs kimi deyirəm ki, 5 nəfər alim onun üzərində işləsə, heç nə tapa bilməyəcək. İstinad olunan mənbələr çoxdur. Gərək o başa-bu başa vərəqləyəsən. Həmçinin, bələdiyyə üzvlüyünə namizədlə prezidentliyə namizədin sənədləri eyni qaydada toplanılır. Hər bir bələdiyyə üzvü 70 səhifə sənəd toplamalıdır. 15500 bələdiyyə üzvü olacaq. Bu, 90 min səhifə sənəd deməkdir. 90 min səhifə sənədi topla, apar, çatdır... Ona görə də növbəti iclaslarımızın birində bu məsələyə bir düzəliş etməliyik ki, bunlar bir-birindən fərqlənməlidir. Hər birinin fərqli yanaşması olmalıdır.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Jalə Əliyeva.

J.Əliyeva. Təşəkkür edirəm, cənab Sədr. Mən də öz

növbəmdə payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə Oqtay müəllim, Sizi, bütün həmkarlarımı təbrik edirəm və işlərinizdə uğurlar arzulayıram.

2019-cu il ölkəmizin tarixinə sosial sahədə astronomik inkişaf ili kimi daxil olub və bu, hər birimizə məlumdur. İlin ilk günündən bu günə qədər ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən imzalanan sərəncamlar, onun rəhbərliyi altında həyata keçirilən layihələr, verilən tapşırıqlar, əhalinin ayrı-ayrı təbəqələri ilə keçirilən görüşlər yalnız və yalnız bir məqsədə – Azərbaycan vətəndaşının daha yaxşı yaşamasına, rifah halının yüksəldilməsinə xidmət edir. Ölkə Prezidenti “Mən hər bir Azərbaycan vətəndaşının Prezidenti olacağam” demişdi. Ötən il göstərdi ki, o, hər bir vətəndaşa sadəcə Prezident deyil, yaxşı Prezident olmağı bacardı.

Bu gün ölkədə elə bir ailə yoxdur ki, aparılan islahatlardan, görülən işlərdən bəhrələnməmiş olsun. Minimum əmək haqlarının, pensiyaların, tələbə təqaüdlərinin, aspirant və doktorantların təqaüdlərinin, təhsil, səhiyyə və mədəniyyət işçilərinin əmək haqlarının artırılması, şəhid ailələri və məcburi köçkünlər üçün yeni qəsəbələrin salınması, əlillərin və şəhid ailələrinin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində işlər əhali arasında, əlbəttə ki, böyük bir məmnuniyyət doğurur. Bu məmnunluq yay tətili dövründə seçicilərimizlə keçirdiyimiz görüşlərdə də dəfələrlə dilə gətirilirdi.

Mən maraqlı bir faktı qeyd etmək istəyirəm. Yəqin, bu söyləyəcəklərimi digər millət vəkili həmkarlarım da təsdiqləyərlər. Bizə gələn yazılı və şifahi müraciətlərin sayı diqqət çəkəcək dərəcədə azalıb. Əgər əvvəllər ayda təqribən 50–100 məktub alırdıqsa, indi bu məktubların sayı, demək olar ki, 10 dəfə azalıb. Əgər əvvəllər rayonda

ardıcıl olaraq 2–3 gün qəbul keçirirdiksə, bu qəbullar səhərdən axşama qədər davam edirdisə, indi, ümumilikdə, 1 gün ərzində 25–30 nəfər qəbula yazılır və 1–2 saat ərzində qəbul saati bitir. Bu da, əlbəttə ki, vətəndaşın problemlərinin həllini tapması, infrastruktur layihələrin başladılması və uğurla davam etdirilməsi sayəsində mümkün olub. Bu gün vətəndaşlarımızın, demək olar ki, su, qaz, işıq, yol, məktəb, bağça, xəstəxana ilə bağlı problemləri qalmayıb. Yeri gəlmişkən, mən seçicilərimin dərin təşəkkürlərini dövlət başçısı cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyevaya bu görüşlərdən aldığım təəssüratla çatdırmaq istəyirəm.

2019-cu ilin payız sessiyasının qanunvericilik işləri planına gəlincə, komitə iclasında müzakirələr zamanı çıxışımızda qeyd etdiyimiz kimi, bu plan kifayət qədər əhatəlidir. Burada qəbuluna çoxdan ehtiyac olan, həlli vacib olan məsələləri ehtiva edən bir çox qanunlar var ki, bu qanunların qəbulu həmin sahələrdə mövcud olan boşluqları dolduracaqdır. Xüsusilə peşə bilikləri, sosial sifarişlər, qida təhlükəsizliyi, ali təhsil, turizm, kinematografiya, Azərbaycanın muğam sənətinin qorunması və inkişaf etdirilməsi, yazılı abidələr, reproduktiv sağlamlıq, insan orqanlarının donorluğu və transplantasiyası haqqında qanun layihələrinin, əlbəttə ki, hər biri çox vacibdir və bunları, xüsusilə qeyd etmək lazımdır.

Oqtay müəllim, mən bu qanunların payız sessiyasının iş planına daxil edilməsində göstərdiyiniz səylərə görə Sizə də böyük təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Sonda isə bu plana səs verəcəyimi bildirirəm və hər birinizi səs verməyə dəvət edirəm. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Xanhüseyn Kazımlı.

X.Kazımlı. Mən də başda Siz, sədarət olmaq şərti ilə

bütün deputatları payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə təbrik edirəm. Bütün həmkarlarım, o cümlədən komitə sədri Siyavuş Novruzov burada danışdı. Mənə elə gəlir ki, bu məsələlər ətrafında geniş danışıqlar oldu. Payız sessiyasının gündəliyinə səs verəcəyəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Əflatun Amaşov.

Ə.Amaşov. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli həmkarlar, əziz media nümayəndələri! Mən hər birinizi payız sessiyasının başlanması münasibəti ilə təbrik edirəm. İnanıram ki, bu sessiyamız da əvvəlkilər kimi məhsuldar olacaqdır. Hər zaman olduğu kimi, bu dəfə də qanunvericilik planımız zənginliyi ilə diqqət çəkir. Müzakirəsi zəruri bilinən məsələlərlə bağlı bir neçə kəlmə demək istərdim. İlk növbədə istərdim ki, Azərbaycanda diffamasiya kriminalsızlaşsın. Bu, əsasən, ayrıca qanunun qəbulu ilə mümkün ola bilər. Diqqətinizə çatdırım ki, belə bir qanun yalnız təhqir və böhtana görə cinayət məsuliyyətinin aradan qaldırılmasını nəzərdə tutmur. Əgər diffamasiya qanunumuz olacaqsə, biz tamamilə yeni məsuliyyət mühitinə qədəm qoymuş olacağıq. Təbii ki, məsuliyyət artırılacaqdır.

Daha bir təklifim internet-media ilə bağlıdır. Baxın, bu gün internet-media orqanlarının sayı artır. Bu vəziyyətdə onların kütləvi informasiya vasitəsi kimi hüquqi statusu müəyyənləşməlidir. Yeni qanun müəyyən etməlidir ki, qəzet, jurnal, informasiya agentliyi ilə yanaşı, internet-media orqanı da kütləvi informasiya vasitəsidir. Gələcəkdə bu, bizə imkan verəcək ki, internet-media orqanları ilə əlaqədar məsuliyyət kateqoriyasını dədiqləşdirək. Üstəlik, müəyyən texniki məsələlər də var. Tutaq ki, bir qəzetin KİV sayılması üçün onun tirajı, yayımı və sair məsələlər əsas götürülür. Biz internet-media ilə bağlı hansı pa-

rametrləri nəzərə alaq? Hesab edirəm ki, qanun bu məsələlərə də aydınlıq gətirəcək.

Onu da nəzərə alaq ki, bu gün ictimai rəy, əsasən, internet-media orqanları üzərindən formalaşır. Belə olduğu təqdirdə bu KİV-lər üçün dövlət dəstəyinin verilməsi vacibdir. Əlbəttə, onların potensialı cəmiyyət üçün maraq kəsb edən məsələlərlə zənginləşməlidir. Hesab edirəm ki, internet-medianın hüquqi statusunun müəyyənləşməsi bu kimi digər məsələlərə də aydınlıq gətirəcəkdir.

Nəhayət, sonda mən informasiya təhlükəsizliyi ilə bağlı ayrıca dövlət sənədinin də qəbulunu vacib sayıram. Düzdür, milli təhlükəsizlik konsepsiyamızda informasiya təhlükəsizliyinə diqqət yetirilir. Ancaq bu diqqət dəqiq deyil, mahiyyəti tam açmır. Hesab edirəm ki, informasiya təhlükəsizliyi kifayət qədər geniş anlayışdır. Burada bir çox məqamlara aydınlıq gətirilməlidir. Nəzərə alaq ki, qloballaşan dünyada “dövlətin milli təhlükəsizliyi” dedikdə daha çox informasiya təhlükəsizliyi üzərində dayanılır. Təklif edirəm ki, biz bu amili də ciddi şəkildə nəzərdən keçirək. Diqqətinizə görə sağ olun. Minnətdaram.

Sədrlik edən. Sağ olun. Mələhət İbrahimqızı buyursun.

M.İbrahimqızı. Çox sağ olun. Oqtay müəllim, Siz başda olmaqla, bütün həmkarlarımı payız sessiyasının açılışı münasibəti ilə təbrik edirəm, xeyirli, düşərli olsun, İnşallah. Gözəl qanunlar qəbul edək. Mən də həmkarlarıma qoşuluram, həqiqətən də, payız sessiyasının çox zəngin qanunvericilik işləri planı var. Bu payız sessiyası bütün dünya parlamentlərində, həmçinin büdcə sessiyası adlanır. Biz dövlət büdcəsini də müzakirə edəcəyik. Bu aspektdən, həqiqətən də, çox mükəmməl, zəngin bir iş planıdır. Sözsüz ki, mən də səs verəcəyəm.

Mən üzr istəyirəm, bəlkə də çıxış etməzdim. Mən bu

yaxınlarda səfərdə idim. Səhiyyə komitəsinin iclasında komitəmizin payız sessiyasındakı planının müzakirəsində iştirak edə bilmədim. Bayaq hörmətli həmkarım Musa müəllim söylədi. Hər kəs, bütün Azərbaycan ictimaiyyəti səbirsizliklə gözləyir ki, inşaallah, 2020-ci ildə ölkəmizdə icbari tibbi sığortaya keçid olacaqdır. Mən onu demək istəyirəm ki, Oqtay müəllim, icbari tibbi sığortaya uğurlu keçidi olan dünyanın bir çox inkişaf etmiş ölkələrinin səhiyyə qanunvericiliyində “Ailə həkimi” Qanunu, yəni ailə həkiminə keçid də öz əksini çox gözəl tapıbdir. Mənim xahişim odur ki, əgər mümkündürsə, qanunvericilik planına ailə həkimi haqqında qanun daxil edilsin, yaxud komitəmizin sədri hörmətli Əhliman müəllimin rəhbərliyi ilə ailə həkimi ilə bağlı bir dinləmə keçirilsin. “Keçmiş sovet dövründə sahə həkimləri” və ya “İcbari tibbi sığortada ailə həkimi” ilə bağlı dinləmələrin keçirilməsini xahiş edərdim.

Nəhayət, Reproduktiv sağlamlıq haqqında qanunla bağlı danışıldı. Sözsüz ki, bu, hədsiz dərəcədə həssas bir qanun layihəsidir. Çox təəssüf ki, bu, ictimaiyyətdə birmənalı qarşılanmadı. Bu ilin noyabr ayında bizim dövlət nümayəndə heyəti Qahirədə keçiriləcək sammitdə iştirak edəcək. 25 il bundan öncə Qahirədə keçirilmiş o sammitdə ulu öndərimiz iştirak edib. O zaman ilk dəfə ana sağlamlığı, analığın qorunması, yəni reproduktiv sağlamlıq gündəmə gəldi və bu ilin noyabrında da onun 25 illiyi keçiriləcək.

Bu mövzu ən azı müzakirə olunsa, yaxud plenar sessiyada birinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılsa, çox yaxşı olar. Çox təşəkkür edirəm, minnətdaram.

Sədrlik edən. Sağ olun. Xahiş edirəm, gündəliyin 1-ci məsələsinə, payız sessiyasının qanunvericilik işləri planına

münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.28 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, çox sağ olun.

Gündəliyin 2-ci məsələsi Konstitusiyaya Qanundur. Xahiş edirəm, səsvermədə diqqətli olaq. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında” 1993-cü il 19 yanvar tarixli 460 nömrəli Konstitusiyaya Qanununun ləğvi barədə Əli Hüseynli buyursun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun, cənab Sədr. Dediğiniz kimi, bu, ikinci səsvermədir. Biz birinci oxunuşda qəbul etdik, çünki Dövlət gerbi haqqında yeni qanun qəbul etmişik. Əvvəlki Qanun isə sadəcə ləğv olunur. Həmkarlarımızdan diqqətli olmağı xahiş edirik.

Sədrlik edən. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.29 dəq.)
Lehinə	106
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	106
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 3-cü məsələsi Texniki tənzimləmə haqqında qanun layihəsi barədədir, üçüncü oxunuşdur. Buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri*.

Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkili! Qanun layihəsi Milli Məclisin yaz sessiyasında birinci və ikinci oxunuşlarda müzakirə edilərək qəbul edilmişdir. Eyni zamanda, sentyabrın 17-də komitənin iclasında müzakirə edilərək üçüncü oxunuş üçün Milli Məclisə tövsiyə edilmişdir. İkinci oxunuşdan keçən müddətdə qanun layihəsi üzərində bir sıra düzəlişlər edilmişdir. Bu barədə qısaca məlumat vermək istərdim. Qanun layihəsindən bir sıra anlayışlar çıxarıldığından Qanuna yeni 1.2-ci maddə əlavə edilmişdir. Həmin maddədə deyilir:

“Bu Qanunda istifadə edilən digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə müəyyən olunmuş mənalara ifadə edilir”.

Texniki tənzimləmənin məqsədləri sırasına yeni bir istiqamət əlavə edilmişdir. Belə ki, 2.5-ci maddəyə əsasən enerji səmərəliliyinin təmin edilməsi texniki tənzimləmənin məqsədləri sırasına əlavə edilmişdir. Bu, müasir dövrdə olduqca vacib istiqamətdir və texniki tənzimləmə vasitələri, o cümlədən texniki rəqlamentlər hazırlanarkən bu amil mütləq şəkildə nəzərə alınmalıdır.

Qanun layihəsinə yeni 4.2-ci maddə əlavə edilmişdir. Həmin maddədə nəzərdə tutulur:

“Ələt azad iqtisadi zonasında texniki tənzimləmə sahəsində münasibətlər “Ələt azad iqtisadi zonası haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir”.

Hesab edirəm ki, bu düzəlişlərlə qanun layihəsinə

üçüncü oxunuşda səs vermək olar.

Sədrlik edən. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.31 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Növbəti 4-cü məsələ “Ələt azad iqtisadi zonası haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədədir. Buyursun hörmətli Valeh Ələsgərov.

V.Ələsgərov, Milli Məclis Sədrinin müavini, Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin sədri.

Təşəkkür edirəm, cənab Sədr. Hörmətli Milli Məclisin deputatları, “Ələt azad iqtisadi zonası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aşağıdakı məzmununda 32-ci maddə əlavə edilir:

“Bu Qanunda nəzərdə tutulmuş Azad Zona səlahiyyətli qurumu və onun İdarə Heyəti formalaşana qədər Azad Zona səlahiyyətli qurumunun və İdarə Heyətinin hüquqlarını və vəzifələrini müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən yaradılan müvəqqəti idarəetmə qurumu həyata keçirir”.

Məqsəd ondan ibarətdir ki, azad iqtisadi zonanın yaranması, fəaliyyətə başlaması üçün lazım olan işləri daha keyfiyyətli, daha sürətli şəkildə həyata keçirmək lazımdır. Çünki təcrübə göstərdi ki, bu işləri işçi qrupları formatında reallaşdırmaq asan deyil. Bir də ki, müvafiq işlərə

başlamaq üçün, müvafiq qurumların işə başlaması üçün kadrlar da hazırlanmalıdır. Bu kadrları hazırlamaq da ancaq bu formatda mümkün olacaq. Ona görə də, xahiş edirəm, dəstəkləyib, qəbul edək. Sağ olun.

Sədrlik edən. Bu qanun layihəsini o qədər müzakirə eləmişik, artıq hamımız əzbər bilirik. Həqiqətən, bu Qanunun işə düşməsi üçün bir qurum olmalıdır ki, bu işləri apara bilsin. Qüdrət Həsənquliyev, sözünüz var idi?

Q.Həsənquliyev. Təşəkkür edirəm, cənab Sədr. Mən çox istərdim, Valeh müəllim bizə söyləsin ki, Qanun qəbul olunandan az qala bir ildən artıq vaxt keçir. Niyə Azad Zonanın səlahiyyətli qurumunu indiyə qədər formalaşdırmaq mümkün olmayıb? Biz bu sürətlə nə vaxt orada fəaliyyətə başlayacağıq? Misal üçün, Avropanın əksər inkişaf etmiş ölkələrində – İspaniyada, İsveçrədə, Böyük Britaniyada, Finlandiyada, Fransada, Danimarkada, Almaniya, İrlandiyada, İtaliyada və sairə, – hamısını sadalamıram, – bunların hamısında iqtisadi zonalar var və çox uğurla fəaliyyət göstərirlər. Məsələn, Azərbaycanla çox gözəl əlaqələri olan Cənubi Koreyada 8 azad iqtisadi zona var. Yəni Valeh müəllim, Sizin dediyiniz kimi, bizim mütəxəssislərimiz yoxdursa, oradan mütəxəssislər çağırmağımız daha doğru olardı. Onlara yaxşı əmək haqqı verək, gəlsinlər, desinlər ki, misal üçün deyirəm, idarə heyətini necə formalaşdırmaq lazımdır, bu idarə heyəti hansı işlərlə məşğul olmalıdır, orada hansı qərarları, qanunları qəbul etmək lazımdır. Biz bunu nə qədər tez formalaşdırsaq, hesab edirəm ki, bu, ölkədə qeyri-neft sektorunun inkişafına öz töhfəsini verəcək. Prezident də söyləyir ki, biz iqtisadiyyatımızı inkişaf elətdirməliyik. Amma bu gedişlə, mənəcə, biz hələ uzun illər orada fəaliyyətə başlaya bilməyəcəyik.

Bu, Valeh müəllimə aid olan məsələ deyil. Yəni Valeh müəllim, sadəcə, Qanunu təqdim edir. Gərək xaricdən yaxşı mütəxəssislər cəlb olunsun. Məsələn, icraçı direktor Cənubi Koreyadan, Finlandiyadan, Danimarkadan yaxşı maaş hesabına gəlsin, bu işlərin qurulmasında bizə kömək eləsin. Burada utanmalı bir şey yoxdur. Əslində, dünya ölkələrinin praktikasında yaxşı mütəxəssislərin dəvət olunması çox geniş yayılıb. Mən hesab edirəm ki, tək cə məsələhətçi kimi deyil, birbaşa azad iqtisadi zonanın idarə heyətinin sədri və icraçı direktoru, – orada müvafiq qurum kimi deyilir, – xarici nümayəndə onun sədri olsun. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Buyur, Valeh müəllim.

V.Ələsgərov. Qüdrət müəllim, gördüyümüz işlərin hamısını dünyada tanınmış xarici şirkətlərin mütəxəssislərini cəlb edərək görürük. Qanun layihəsini hazırlayanda, misal üçün, müqaviləmizdə var, dünyada ən tanınmış hüquq şirkətlərindən olan “Allen and Overy” şirkətinin nümayəndələri ilə işlər görmüşük. Onların gördüyü işlər də göz qabağındadır. Ancaq azad iqtisadi zonanı yaratmaq yeni bir ölkə yaratmaqdır. Bizim hazırkı qanunvericiliyi orada tətbiq eləyə bilsəydik, bu gün başlaya bilərdik. Mümkün deyil. Çünki qəbul etdiyimiz Qanundan başqa, adını “daxili qaydalar” qoymuşuq, əslində, yeni qanunvericilik yaradılmalıdır. Bu yeni qanunvericiliyi yaratmaq üçün beynəlxalq səviyyədə tanınmış şirkətlərin biri ilə müqavilə bağlanıb.

Birinci mərhələdə lazım olan daxili qaydalar hazırlanıb. Amma bizim onu oxuyub dəqiqləşdirməyimiz üçün hazırlanıb. 475 səhifə bir daxili qaydadır, 363 səhifə digər bir daxili qaydadır və sairə. Bunları hazırlamaq lazımdır. Sonra bu daxili qaydaları daxili qanunvericiliyə tətbiq

etmək üçün, qəbul etdiyimiz kimi, qaydalar, prosedurlar, formatlar hazırlanmalıdır. Bununla bərabər, ərazidə böyük işlər görülməlidir.

Bu gün dünyada tanınmış şirkətlərin biri ilə müqavilə imzalanıb. Ərazinin seçilməsi, ərazinin master planının hazırlanması və 1-ci 50 hektarın detallı lahiyələndirilməsi üçün də müqavilə imzalanıb və işlər başlanılıbdır. Bu işlər ardıcıl olaraq gedir.

Misallar gətirirsiniz. O misalları burada tətbiq etmək mümkün deyil. Mən də sizə misal gətirim. Cebel Əli ən məşhur azad iqtisadi zonadır. İşin başlanmasından birinci daxili qaydalar təsdiq olunana qədər 6 il keçdi. Yeni bir ərazidə, dövlətin içində yeni bir dövlət, yeni qanunvericilik, yeni qaydalar və yeni infrastruktur yaratmaq lazımdır. Biz tez olmasını istəmirik. Tezləşdirmək üçün də bu istiqamətdə gedirik. Çünki dövlət qurumlarının çalışdığı bugünkü sistemdə oradakı işləri tez aparmaq üçün imkan yoxdur. Ona görə də bu qurum yaradılmalıdır, bu səlahiyyətlər bu quruma verilməlidir ki, ən azı hasarlı 50 hektar hazır ərazini təhvil versin və davamlı çalışma biləcək qurum o işləri görə bilsin. Məqsəd bundan ibarətdir. Vətənpərvərliyimiz, istəyimiz kimdənsə az deyil ki. Gecəgündüz bunun üzərində çalışırıq. Bircə gün gəlin, bir saat mənim yanımda oturun, görün, o daxili qaydalar üzərində neçə nəfər və necə işləyirik. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri

(saat 13.39 dəq.)

Lehinə	103
Əleyhinə	0
Bitərəf	0

Səs vermədi
İştirak edir
Nəticə: Qəbul edildi

1
104

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 5-ci və 6-cı məsələləri bir zərfdə daxil olub. 5-ci məsələ “Azərbaycan Respublikasının Konsul Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında”, “Notariat haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında” qanunlarda və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədədir, ikinci oxunuşdur. Buyursun Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, bu dəyişikliklər beynəlxalq Notariat Palatasının tövsiyələri və beynəlxalq təcrübə öyrənilməklə hazırlanmışdır. Əsas etibarını ilə anlayışların dəyişkənliyi ilə bağlıdır. Birinci oxunuşda qəbul olunmuşdur, təkliflər daxil olmamışdır. İkinci oxunuşda səsə qoyulmasın xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Siz bunları İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişikliklərlə birgə dediniz?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.40 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

İkinci oxunuş olduğu üçün əsas kimi də, xahiş edirəm,

münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.41 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

6-cı məsələ İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədədir, ikinci oxunuşdur. Xahiş edirəm, əvvəl qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.41 dəq.)
Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	100
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin növbəti məsələsi “Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında” və “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədədir. Bu da ikinci oxunuşdur. Buyursun Əli Hüseynli.

Ə.Hüseynli. Hörmətli həmkarlar, bu Qanun isə Azərbaycan Respublikası “Dövlət bayrağının təsvirinin təsdiq edilməsi haqqında” Konstitusiyaya Qanununun icrası ilə

bağlıdır. Yəni faktiki olaraq uyğunlaşdırma xarakterlidir. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Buyursun Aqil Abbas.

A.Abbas. Təşəkkür edirəm, Oqtay müəllim. Vaxtı ilə Milli Məclisdə bayraqla bağlı Qanun qəbul olunub. Bu Qanuna əsasən Nazirlər Kabineti qərar vermişdi ki, bayraq necə asılmalıdır. Təbii ki, birinci millətdir, sonra çağdaşlıqdır, üçüncü də İslamdır, yəni yaşıl rəng dindir. Dindən 10 min, 20 min il əvvəl millət durur. Ona görə də bayrağın üzərində birinci millətin nişanı var. O vaxt hörmətli Artur Rasizadə də Nazirlər Kabinetinin qərarını çıxardı ki, bayraq necə asılmalıdır. İranlılar bizim bayrağı tərsinə asırlar. Qardaş Türkiyədə də tərsinə asma halları olub, yəni İslamı önə keçirirlər. O vaxt mətbuatda da hamı bayrağımızın səhv formada asılmasının əleyhinə çıxdı. Qardaş, bu nə deməkdir? Biz sizin bayrağı belə asırıq? İndi bayraq haqqında Qanun qəbul edirik, yenə də birinci millətdir, ikinci çağdaşlıqdır, üçüncü İslamdır.

Sonra hörmətli Novruz müəllim Baş nazir olanda qərar verdi ki, bayraq bu cür asılmalıdır: birinci yaşıl, ikinci qırmızı, üçüncü də göy, yəni millət. Bu nə deməkdir? Burada qanun qəbul olunub. Deməli, sabah da başqa bir Baş nazir deyəcək ki, bayraq başqa cür asılmalıdır. Belə olmaz axı, bu, bayraqdır. Mən həmişə qeyd etmişəm, anamızın, kiminsə nənəsinin cehizi, xalçası deyil ki, harada istəsə asa, yerə qoya. Qanunda da qəbul olunur ki, bayraq haradan və necə asıla bilər. Burada oxuyuruq. Təbii ki, səs verəcəyik. Sadəcə olaraq çox istərdim ki, Novruz müəllim verdiyi qərarı izah etsin ki, hansı hüquqla və nə vaxt Nazirlər Kabinetinin qərarını ləğv edib, yeni bir qərar veribdir? Parlamentin çıxardığı Qanunu da ora göndəriblər. Mənim dediyim bu qədərdir.

Bir də qeyd edim. Bayaq Nəsib müəllim danışdı. Nəsib müəllim, uzunluğu 4 santimetrdən artıq olan bıçağı gəzdirmək qanunla qadağandır. Polisə səlahiyyət verilməlidir ki, məni küçədə saxlaya bilsin, əgər şübhələnirsə, mənim cibimdə bıçaq varmı və varsa, o bıçaq nə üçündür, öyrənsin. Əli müəllim də buna izah verə bilər. Bu səlahiyyət polisə verilməlidir və o da kimi iş saxlayanda mətbuat hamını ayağa qaldırmasın ki, belə şeylər var. Ona görə də həmin qanun olmalıdır. Onda nə bıçaqlanma, nə də ölüm halları olmayacaq. Ölçüsü 4 santimetrdən kiçik olan bıçaqlar ölüm hallarına gətirib çıxarmır. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Birinci nəzərinizə çatdırım ki, qanun qərardan irəlidir. Mən belə qərar eşitməmişəm. Qanun var.

Buyursun, Hikmət Məmmədov. Xahiş edirəm, bir az konkret.

H.Məmmədov. Çox sağ olun. Hörmətli Oqtay müəllim, mən qısaca bir məsələni demək istəyirəm. Qanunun 9.5-ci maddəsində qeyd olunur:

“Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı elə qaldırılmalıdır ki, onun parçasının aşağı tərəfi yerdən azı 3 metr hündürlükdə olsun”.

Biz artıq Qanunu qəbul edib buna “bayraq” deyiriksə, ona yenidən “parça” deməyə mənəvi haqqımız yoxdur. Bu, artıq bayraqdır. Mən düşünürəm, “parça” sözü buradan çıxarılmalıdır və “Bayrağın aşağı tərəfi yerdən ən azı 3 metr hündürlükdə olsun” kimi müəyyənləşməlidir.

9.3-cü maddə də qeyd olunub ki, dövlət bayrağı bütöv olmalıdır. Məncə, yersiz bir fikirdir. Əlbəttə ki, bayraq bütöv olur. Bunu yazmağın mənası yoxdur.

Qaldı ki, hörmətli Baş nazirimizin qərarına, mən o qərarla tanış oldum. Bu məsələni gündəliyə yersiz olaraq

müxalifət gətirdi. Əslində, ictimai rəylə manipulyasiya etmişdi. Burada rənglərin şaquli vəziyyətdə soldan sağa və sağdan sola düzülməsi məsələsi var. Ona görə də əgər biz bayrağa qarşısında dayanıb baxsaq, Qanuna uyğun olaraq Baş nazirin qəbul etdiyi qərar düzgündür. Soldan sağa keçsək, yenə dəyişəcəkdir. Belə olan halda biz yerimizi dəyişdikcə, rənglərin yeri dəyişəcək. Ona görə də düşünürəm ki, bununla bağlı hansısa bir qərar qəbul etməyə xüsusi ehtiyac yoxdur. Madam ki, qəbul olunub, onda bu Qanunu tənqid etdiyimiz qədər, ona bəraət də verə bilərik. Sizin bayrağa öndən, yoxsa arxadan baxmanıza bağlıdır. Yerini dəyişsək, o da dəyişəcək. Sağ olun.

Sədrlik edən. İsa Həbibbəyli.

İ.Həbibbəyli. Hörmətli millət vəkilləri, şübhəsiz ki, qanun layihəsinə müsbət səs verəcəyəm. Amma 1–2 məsələyə öz münasibətimi bildirmək istəyirəm. Birincisi, Nazirlər Kabinetinin bayraq haqqında qərarı bayrağın rənglərinin yerinin dəyişməsinə aid deyil, bayrağa hansı müstəvidən baxmağı müəyyənləşdirməyə xidmət edir. O müstəvidən baxanda bayraqda rənglərin düzümü Azərbaycanın milli maraqlarına tamamilə uyğun şəkildədir.

İkinci bir məsələyə toxunmaq istəyirəm. Bu, elmi mühitdə artıq müzakirə mövzusunə çevrilib. Azərbaycanın müstəqil Dövlət bayrağı onun əsas dövlət rəmzlərindən biridir. Bu dövlət rəmzi qəbul olunana qədər Azərbaycanda müxtəlif dövlətlər əsrlər boyu fəaliyyət göstərmişdir. Onların da özlərinə məxsus bayraqları, dövlət rəmzləri olmuşdur. Azərbaycanın müstəqillik dövründə qəbul etdiyi dövlət bayrağı, onun rəmzləri, daşdığı mənalar da özünəqədərki əsrlər ərzində təkamül əsasında formalaşmışdır. İndi elmi dairələrdə müzakirə zamanı müəyyən olunmuşdur ki, bizim Səfəvilər, Qaraqoyunlu və

Ağqoyunlu dövlətləri kimi qədim dövlətlərimizin bayraqları haqqında yekdil fikirlər yoxdur. Müəyyən tədqiqatlarda bir bayraq modeli, digər məqamlarda isə başqa model həmin dövlətlərin rəmzləri səviyyəsində cəmiyyətə müxtəlif məqsədlərlə, yaxud müxtəlif amplitudalarla təqdim olunur. Ona görə mən hesab edirəm ki, bu gün biz bu qanunu qəbul edək. Amma dövlət bayrağı məsələsinə yenidən qayıtmalıyıq. Bayrağımızla bağlı tarixi ənənələrə dair konkret müddəalar və yekun nəticə Dövlət bayrağı haqqında Qanunda öz əksini tapmalıdır. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Araz Əlizadə.

A.Əlizadə. Çox sağ olun. Hərdən bizdə elə dəyişikliklər olur, mən düşünürəm ki, biz cavan dövlətimizin bütün problemlərini həll etmişik, bəzi “xırda-xuruş” problemlər qalıb. Görün, nəyə fikir bildiririk. 29 il bundan qabaq Azərbaycan Respublikasının indiki bayrağı təsdiq olunanda parlamentdə çıxış edən Hacı Əbdül demişdi: “Ay qərdəşlər, biz ki, bunu belənçik qəbul etdik, bəlkə bunu belənçik edək ki, yaşıl yuxarıda olsun?” 29 il əvvəlki dövr çox da uzaq deyil. Mən nə eşidirəm? – “Növbəti dəfə bayrağı dəyişəndə”... Ay camaat, bayrağı dəyişməzlər, bayrağı bir dəfə qəbul edərlər, ona sitayiş edərlər, onun qarşısında diz çökərlər və onu oyuncağa çevirməzlər. Yoxsa biz öz uşaqlarımıza, nəvələrimizə milli ruhu, milli vətənpərvərliyi aşılaya bilməyəcəyik. Heç kəs bayraq qalxanda əlini ürəyinin üstünə qoymayacaq. Deyəcəklər, bu dəfə qoymadım, gələn dəfə başqa bayraq olanda qoyacağam. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Əli Hüseynli buyursun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun, cənab Sədr. Əslində, həmkarlarım bu məsələnin mahiyyətini öz bildikləri kimi yozmağa cəhd edirlər. Azərbaycanın “dövlət bayrağı” anlayışı

Azərbaycanın Konstitusiyasında verilib. Biz, xüsusi olaraq, dövlət bayrağından istifadə qaydaları haqqında məsələni qanunla həll etmişik. Yəni Azərbaycan dövlətinin, ictimaiyyətinin, cəmiyyətinin bu məsələyə münasibəti çox ciddidir. Əgər Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə qanun arasında, doğrudan da, hər hansı bir ziddiyyət varsa, biz bunu müzakirə edərik. Amma mən tam əminəm ki, bu, belə deyil. Çünki bayraqdan istifadə qaydaları qanunla tənzimlənir. Biz orada bütün detalları yazmışıq. Əgər xatırlayırsınızsa, biz bayrağın rəngi ilə bağlı məsələləri də beynəlxalq kataloqa, beynəlxalq standartlara uyğun etdik. Bu, təsadüfən olmayıb. Düzü, mən təəccüblənirəm ki, nə üçün dövlətçilik baxımından çox diqqətdə olan, xüsusi həssaslıqla yaxınlaşdığımız bu məsələyə bu cür münasibət bildirildi.

Hikmət müəllim “parça” ifadəsinə irad bildirdi. Bunlar qəbuledilməzdir. Bu Qanunda bayrağın dirəyi, tutqac, parça ifadələri var. Bayraq təkcə bir elementdən ibarət deyil axı. Bu məsələlər vaxtı ilə ciddi müzakirə olunub. Bu cür yanaşsaq, heç bir əsası olmayan çoxlu iradlar taparıq. Elə bilirəm ki, məhz bu cür müzakirə ilə məsələni qeyri-ciddi edirik. Əslində, məsələ ciddidir. Bizim təqdim etdiyimiz layihə isə müzakirə predmeti deyildir. Ona görə ki, biz sadəcə digər iki qanunu Konstitusiya Qanununa uyğunlaşdırdıq. Başqa bir işimiz yox idi. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Bunun da mahiyyəti ondan ibarət olur ki, biz Qanunu oxuyuruq, Qanun kənarında qalır, sonra başqa məsələlərə keçirik. Hansı qanun haqqında söhbət gedirsə, o haqda danışmaq lazımdır.

Xahiş edirəm, qanun layihəsinin əsas kimi qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.54 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.
İndi qanun layihəsinə bütövlükdə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.54 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Növbəti 8, 9 və 10-cu məsələlər bir zərfdə gəlib. Bilirsiniz ki, biz “Psixoloji yardım haqqında” Qanun qəbul etmişdik. “Uşaq hüquqları haqqında”, “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında”, “Dağınıq skleroz xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında” qanunlar bu Qanuna uyğunlaşdırılmaq üçün gündəliyə gəlib. Ona görə icazə verin, Aqiyə xanım bu dəyişikliklər haqqında qısaca desin.

A.Naxçıvanlı, *Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun, Oqtay müəllim. Düzdür, 8-ci və 9-cu məsələlər eyni məzmununda olduğu üçün onları birgə təqdim edirik. Təklif olunan qanun layihələri “Psixoloji yar-

dım haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 7 dekabr tarixli Qanununa uyğunlaşdırma məqsədi daşıyır. İkinci oxunuşda da bir çox komitələrdə müzakirə olunubdur və Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə edilmişdir. Xahiş edirəm, qanun layihəsini səsə qoyaq.

Sədrlik edən. 9-cu məsələni də nəzərə aldınız?

A.Naxçıvanlı. Eynidir.

Sədrlik edən. Eynidir. Xahiş edirəm, gündəliyin 8-ci məsələsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.56 dəq.)
Lehinə	100
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	100
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun. İndi xahiş edirəm, qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.57 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

9-cu məsələyə əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.57 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun. Qanun layihəsinə bütövlükdə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.58 dəq.)
Lehinə	98
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	98
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 10-cu məsələsi də ikinci oxunuşdur. Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, Miqrasiya Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Əli Hüseynli buyursun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, bu qanun layihələri də “Psixoloji yardım haqqında” Qanunla müəyyən edilən qadağaların pozulması, habelə psixoloji yardım almağa məcbur etməyə görə inzibati xətanı müəyyən edir. Əlavə təkliflər daxil olmamışdır. Səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Başqa təklif yoxdursa, xahiş edirəm, qanun layihəsini əsas kimi qəbul edək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.59 dəq.)
Lehinə	99
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	99
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Qanun layihəsinə bütövlükdə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 13.59 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli millət vəkilləri, Milli Məclisin bugünkü gündəliyində 20 məsələ var idi. Birinci hissədə 10 məsələnin müzakirəsi düz 2 saat çəkdi. Təklif edirsiniz ki, tənəffüsusü keçirək. İkinci oxunuşdur. Burada birinci oxunuşlar var, bəlkə çatdıra bilmədik.

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Oldu, yaxşı, tənəffüsusü keçirək. 11-ci məsələ Lombardlar haqqında qanun layihəsi barədədir, ikinci oxunuşdur. Buyursun Ziyad Səmədzadə.

Z.Səmədzadə. Hörmətli cənab Sədr, hörmətli millət vəkilləri. Lombardlar haqqında qanun layihəsi cənab Prezident tərəfindən təqdim edilmişdir. Mən və millət vəkilləri birinci oxunuşda bu qanun layihəsinin vacibliyini vurğuladıq. Müasir mərhələdə lombard fəaliyyətinin təkmilləşməsinə ciddi ehtiyac vardır. İndiyə qədər belə bir qanun qəbul edilməmişdir. Ona görə də komitənin adından cənab

Prezidentə təşəkkür edirəm ki, belə bir qanun layihəsinin qəbul edilməsi, heç şübhəsiz ki, insanların bu fəaliyyət növü ilə maraqlandıqları zaman çətinliklərlə üzləşməməsinə yönəlib.

Qanun layihəsi ikinci oxunuşa hazırlanarkən aşağıdakı işlər görülmüşdür. Deputatların təklifləri ilə eyni məzmunlu, bir-birini təkrarlayan müddəalara yenidən baxılmış, mümkün olduğu hallarda bunlar nəzərə alınmışdır. Belə ki, qanun layihəsinə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının qərarları, bu qərarlarda məhkəməyə müraciət və onun icrası ilə bağlı müddəaları özündə əks etdirən yeni 18.6-cı maddə əlavə edilmiş, birinci oxunuşa təqdim olunan layihələrdən 20.11, 21.10, 22.6, 25.3, 26.12.3-cü maddələr çıxarılmışdır. 21.17-ci maddənin ikinci cümləsi 21.18-ci maddə ilə təkrarlıq yaratdığına görə layihədən çıxarılmışdır.

Lombard fəaliyyətinə lisenziyanın verilməsi, filialın açılmasına icazə və mühüm iştirak payının əldə olunması qaydalarını tənzimləyən müddəaların oxşar olmasını nəzərə alaraq qanun layihəsində təkrarlığı azaltmaq məqsədi ilə bir sıra müddəaların təkrarlanması aradan qaldırılmış və tənzimlənmə məsələsi əvvəlki maddəyə istinadlarla həll edilmişdir.

Digər bir məsələ lisenziya və icazənin itirilməsi, zədələnməsi zamanı onun dublikatının alınması ilə bağlı olmuşdur. Belə ki, birinci oxunuşda maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının qərarı qəbul olunduğu tarixdən üç iş günü müddətində dublikat təqdim edilməsi nəzərdə tutulurdusa, indi bu müddət iki iş günü müddəti kimi təklif olunur. Bu da onunla bağlıdır ki, qanun layihəsində ilkin lisenziya və icazə üçün daha az vaxt, iki iş günü nəzərdə tutulur.

Qanun layihəsinin bir çox maddələrində – 2, 9.1-ci, 19.1.4-cü və digər maddələrdə redaktə və texniki xarakterli düzəlişlər edilmişdir. Bununla yanaşı, sizə təqdim olunan qanun layihəsində öz əksini tapmasa da, lombardların nizamnamə kapitalında mühüm iştirak payının əldə olunmasına razılığın mövcud 20 faizdən 50 faizədək artırılması, lombard kreditlərinin verilməsi formasının müəyyən olunması, eləcə də lisenziya və icazələrin publikatının verilməsi prosedurunun dəqiqləşdirilməsi ilə bağlı deputatlar tərəfindən irəli sürülən təkliflər də qəbul edilmişdir və üçüncü oxunuşa təqdim ediləcək layihədə öz əksini tapacaqdır.

Hörmətli cənab Sədr, Sizin tövsiyələrinizi nəzərə alaraq Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının rəhbərliyi ilə bu barədə kifayət qədər danışıqlar aparmışıq, komitənin iclasında Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası rəhbərinin tövsiyələrini də dinləmişik. Əminəm ki, üçüncü oxunuşda qanun layihəsi millət vəkillərinə daha təkmil şəkildə təqdim ediləcəkdir. Ona görə də millət vəkillərindən xahiş edərdim ki, qanun layihəsinə müsbət münasibət bildirsinlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Mən bu qanun layihəsinin müzakirəsinə baxdım. Həqiqətən, çox yaxşı təkliflər verildi. O dəyişikliklər, yəqin ki, üçüncü oxunuşda gözənlənir. Xahiş edirəm, məsələyə münasibət bildirək, əvvəl ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.05 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1

İştirak edir
Nəticə: Qəbul edildi

93

Çox sağ olun, əsas kimi qəbul olundu.

Hörmətli millət vəkili, bu qanun layihəsi 6 fəsildir, ikinci oxunuşdur. Biz bunları fəsil-fəsil, yəni 3 fəsil-3 fəsil səsə qoymalıyıq. Etiraz yoxdur ki?

Yərdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, I, II, III fəsillərə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.05 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun. IV, V, VI fəsillərə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.06 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	93
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun. Nəhayət, qanun layihəsinə bütövlükdə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.07 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	91
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Gündəliyin 12-ci məsələsi “Yerin təki haqqında”, “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında”, “Qaz təchizatı haqqında”, “Tikinti və infrastruktur obyektləri ilə əlaqədar investisiya layihələrinin xüsusi maliyyələşmə əsasında həyata keçirilməsi haqqında” və “Energetika haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədədir, birinci oxunuşdur. Buyursun Milli Məclis Sədrinin müavini hörmətli Valeh Ələsgərov.

V.Ələsgərov. Hörmətli Milli Məclisin deputatları, müzakirənizə “Yerin təki haqqında”, “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında”, “Qaz təchizatı haqqında”, “Tikinti və infrastruktur obyektləri ilə əlaqədar investisiya layihələrinin xüsusi maliyyələşmə əsasında həyata keçirilməsi haqqında” və “Energetika haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi təqdim edilmişdir. Qanun layihəsinin məqsədi sənəddə göstərilən və bu gün qüvvədə olan qanunları “Lisenzialar və icazələr haqqında”, “Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında” və “Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında” qanunlara uyğunlaşdırmaqdır. Təklif edilən dəyişikliklər ancaq uyğunlaşdırma xarakteri daşdığından, yəqin ki, geniş təqdimata ehtiyac yoxdur və qanun layihəsini dəstəkləyib birinci oxunuşda qəbul edə bilərik. Sağ olun.

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Sədrinin
birinci müavini Ziyafət Əsgərov sədrlik edir*

Sədrlik edən. Sağ olun, Valeh müəllim. Təklif var, səsə qoyulsun. Buyurun, xahiş edirəm, qanun layihəsinə birinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.09 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti qanun layihələri “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında”, “Uşaq hüquqları haqqında”, “Təhsil haqqında”, “Reklam haqqında” və “Məktəbəqədər təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədədir. 14-cü və 15-ci məsələlər də bu qəbildən olan məsələlərdir. Ona görə də Aqiyə xanım, buyurun, zəhmət olmasa.

A.Naxçıvanlı. Çox sağ olun, Ziyafət müəllim. Gündəlikdə duran 13-cü və 14-cü məsələlər eyni xarakter daşdığına görə, icazə verərdiniz, hər ikisini birgə təqdim edərdim. Deməli, bu qanunlarda edilməsi nəzərdə tutulan dəyişikliklər “Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli Qanununa uyğunlaşdırma məqsədi daşıyır. Qanunun yeni olması və müxtəlif texnologiyaların geniş miqyaslı tətbiqi, təbii ki, onun mövcud qanunvericiliyə

uyğunlaşdırılmasının vacibliyini yaradır. Bu baxımdan, yuxarıda adları qeyd olunan qanun layihələrinə uyğunlaşdırma xarakterli əlavə və dəyişikliklərin olması da çox vacibdir. Təklif olunan qanun layihələrinə görə, hər iki qanunda dəyişikliklər və uyğunlaşdırma aparılır. Bu qanunlarda nəzərdə tutulan dəyişikliklər və əlavələr hər bir dəyərli deputat həmkarımın qarşısında var. Çox zaman almanın deyə, icazə verərdiniz, bu maddələri bir-bir oxumadan səsə qoyulmasını təklif edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, təşəkkür edirəm. Qanun layihələrinin müzakirəsi ilə əlaqədar çıxış etmək istəyən həmkarlarımız var. Qüdrət Həsənquliyev, buyurun.

Q.Həsənquliyev. Təşəkkür edirəm, Ziyafət müəllim. Aqiyə xanıma da öz minnətdarlığımı bildirirəm. Amma hesab edirəm ki, biz bu uşaqları zərərli informasiyadan əvvəl siqaretdən və alkoqoldan qorumalıyıq. Xatırlayırınsınızsa, mən vaxtı ilə məsələ qaldırmışdım ki, bizim Dövlət Reklam Agentliyinin əməkdaşları mağazalarda vitrinə düzülən mallar bayıra ünvanlandığı üçün onlardan pul alırdılar. Mən o zaman sual vermişdim ki, siqareti bütün qəzet köşklərinin vitrininə düzülər, bu köşklər də məktəblərin yanındadır. Bunun qarşısı niyə alınmır? Ondan sonra, Ziyafət müəllim, xatırlayırsınızsa, biz “Reklam haqqında” Qanunun 26.1-ci maddəsində dəyişiklik etdik. Mən indi onu olduğu kimi oxuyuram:

“Reklam bayıra ünvanlanmaqla qapıların, pəncərələrin üzərində yerləşdiyi halda, açıq reklam hesab olunur”.

Yəni biz bunu Qanuna daxil etmişik, cənab Prezident də imzalayıb, Qanun hüquqi qüvvəyə minib. Mən bununla Reklam Agentliyinin “işini düzəltdim”. Onlar da artıq hüquqi müstəvidə pul yığırlar. Yəni əgər məhsul vitrinə qoyulubsa, demək, bayıra ünvanlanıb, pulunu vermək

lazımdır. Əvvəl qanunsuz, indi də qanunla pul yığırlar. Amma yenə də nə alkoqola, nə də siqaretə dəymirlər. Bilirsiniz ki, bizdə alkoqolun reklamı qadağandır.

İndi parlamentdən çıxanda, xahiş edirəm, deputat həmkarlarım baxsınlar, 20 nömrəli məktəbin qarşısında köşk var. Orada siqaretləri şüşənin arxasına düzüblər və diqqəti cəlb etmək üçün xüsusi olaraq işıqlandırırırlar. Hətta “Siqaret sağlamlığa ziyandır” cümləsinin üzərinə qiymət yapışdırıblar ki, oxunmasın. Mən bilmirəm, bu iş kim rəhbərlik edir, o köşklər kimindir, onun arxasında kim dayanıb, niyə həmin adam Azərbaycanda qanunlardan yüksəkdir? Yaxud hansı korrupsiya əlaqələri var? Bunu bizim müvafiq dövlət orqanları araşdırmalıdır. Bu, informasiyadan çox, yenə deyirəm, cavan uşaqların birbaşa sağlamlığına ziyandır.

Biz qanun qəbul etmişik. Bu qanunlar niyə icra olunmur? Biz Milli Məclis olaraq qanunu qəbul etməklə, yaxamızı kənara çəkməməliyik. Biz müvafiq dövlət orqanlarından tələb etməliyik ki, müvafiq tədbirlər görülsün. Özümə borc bildim ki, bu məsələni burada qaldırım. Əlbəttə, mən qanun layihəsinə səs verəcəyəm. Diqqətinizə görə çox sağ olun.

Sədrlik edən. Azər Badamov.

A.Badamov. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Ziyafət müəllim, hörmətli həmkarlar. Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması ilə bağlı müzakirənizə təqdim olunan qanun layihələrini dəstəkləyirəm. Qloballaşan dünyada uşaqların sağlam psixoloji ruhda tərbiyə olunması üçün ciddi addımlar atılmalıdır. Təqdim olunmuş qanun layihələrində nəzərdə tutulmuş dəyişikliklərin bu istiqamətdə böyük əhəmiyyəti olacaqdır. O cümlədən təhsil müəssisələrində uşaqların psixoloji təsirlərdən qorunmasının təmin

olunmasını vacib hesab edirəm.

“Təhsil haqqında” Qanunda edilən dəyişiklik bu Qanuna əlavə edilən 11.6-cı və 11.7-ci maddələrdən ibarətdir. 11.6-cı maddədə qeyd olunur:

“Uşaqlar arasında dövriyyəsi qadağan edilən informasiya məhsulunun uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş təhsil müəssisələrində və ya həmin müəssisələrin sərhədindən 150 metrədən az olan məsafədə yayılmasına yol verilmir”.

Bu düzəlişi vacib hesab edirəm. Amma bununla yanaşı, qeyd etməliyəm ki, bu gün internet bütün məkanları sərhədsiz edib. Həm də nəzərə alınmalıyıq ki, təhsil müəssisələrində müəllim və şagirdlərin əksəriyyəti “IOS” və “Android” tipli smartfonların istifadəçiləridir. Demək olar ki, hamı internetdən istifadə edir. Biz “Təhsil haqqında” Qanuna əlavə edilən maddədə uşaqlar arasında qadağan olunan informasiya məhsulunun yayılmasını məktəbdən 150 metrədən az olan məsafədə qadağan etsək də, istifadəçilərindən asılı olmayaraq, smartfon həmin informasiyanı məktəbin divarları arasına daşımış olur.

Digər tərəfdən isə telefonların dərs zamanı sinif otağına daxil edilməsinə də qadağa qoyulmalıdır. Çünki telefonlardan istifadəyə qeyri-rəsmi icazə verilməsə də, müəllimlərin və şagirdlərin dərs zamanı telefonlardan istifadə halları heç də az deyil. Dərs zamanı sinif otağında bir telefona gəlmiş zəng bütün auditoriyanın diqqətini dərstdən yayındırmış olur və bu da dərs prosesini pozur. Biz çalışırıq ki, məktəblərdə uşaqları keyfiyyətli təhsillə təmin edək. Düşünürəm ki, telefonların məktəbdə qadağan olunmaması tədrisin keyfiyyətinə mənfi təsir göstərir. Ona görə “Təhsil haqqında” Qanuna məktəbə, yaxud sinif otaqlarına telefonla girişin qadağan olunması ilə bağlı bir maddənin əlavə edilməsini təklif edirəm. Diqqətinizə görə

təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Qənirə Paşayeva.

Q.Paşayeva. Çox sağ olun, Ziyafət müəllim. Mən də Aqiyə xanıma və rəhbərlik etdiyi komitəyə təşəkkür edirəm. Sənəddə çox önəmli məsələlər öz əksini tapıb. Ziyafət müəllim, mən həmkarlarımin vurğuladığı bir məsələyə toxunmalıyam. Uşaqlarımızı həm zərərli informasiyadan, həm də zərərli vərdişlərdən qorumalıyıq. Amma qəbul olunan qanunların həyata keçməsində mexanizmlər yoxdur və bu, insanlarımız arasında da parlamentə ünvanlanan ciddi suallar yaradır. Ona görə biz bu qanunları həyata keçirən qurumların məsuliyyət məsələsinin də qanunvericilikdə öz əksini tapmasına nail olmalıyıq. Məsələn, 18 yaşına çatmamış uşaqlara siqaretin satılması qadağan edilib, amma satılır. Siqaret məhsullarının məktəblərdən hansı məsafədə satılması məsələsi Qanunda öz əksini tapıb. Amma məktəblərimizin yaxınlığındakı ərazilərə baxsaq, görürük ki, heç bir qaydaya riayət edilmir, tütün məhsulları məktəblərə çox yaxın ərazilərdə satılır.

Uzun müzakirələrdən sonra ictimai yerlərdə “Tütün məhsullarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında” Qanun qəbul etdik. Məqsəd ən çox gəncləri, uşaqları qorumaq idi. Amma bu Qanunun qəbul edilməsi elə bil, qapalı, ictimai məkanlara aid deyil. Ona görə qəbul olunan qanunları həyata keçirən qurumlara gərək buradan bir çağırış səsləndirək. Həmçinin düşünürəm ki, qanunvericilikdə həmin qurumların bu qaydaların tətbiqinə ciddi nəzarət etmədikləri halda, məsuliyyətlərini ciddiləşdirmək lazımdır. Ona görə bu Qanun çox vacibdir. Bu dəyişikliklərin, həqiqətən, həyata keçməsi üçün bütün mexanizmlərdən istifadə etmək lazımdır. Sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Başqa çıxış etmək istəyən

yoxdur?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Xahiş edirəm, 13-cü məsələyə birinci oxunuşda münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.19 dəq.)
Lehinə	89
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	89
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Xahiş edirəm, 14-cü məsələyə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.20 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

15-ci məsələ Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xə-talar Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun la-yihəsidir, birinci oxunuşdur. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun, hörmətli Ziyafət müəllim. Öncə səs verdiyiniz məsələlərin davamı olaraq uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında qanunvericili-yin pozulmasına görə İnzibati Xə-talar Məcəlləsinə sanksiyalar təklif olunur. Hesab edirəm ki, uşaqların zərərli

informasiyadan qorunması ilə bağlı bu sanksiyalar və onların həcmi kifayət qədər adekvatdır. Yeganə məlumat vermək istəyirəm ki, təşkilati tədbirlərlə bağlı bu Qanunun, yəni İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 2020-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulur. Birinci oxunuşda səsə qoyulmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Əgər fikir söyləmək istəyən yoxdursa, xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.21 dəq.)
Lehinə	92
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	92
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti məsələ “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə qanun layihəsidir, birinci oxunuşdur. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, bu dəyişiklik, əslində, ümumi boşluğu aradan qaldırır. Çünki bizim qanunvericiliyimizdə narkotik vasitələr, psixotrop maddələrlə bağlı məsələlər öz həllini tapmışdır. Amma layihə Azərbaycan Respublikası ərazisində həm də prekursorların saxlanması ilə bağlı məsələlərin tənzimlənməsi zərurətindən yaranır və bu, məsələni həll edir. Yəni faktiki olaraq kiçik, texniki boşluqdur. Ona görə də səsə qoyul-

masını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Səsə qoyuruq. Buyurun, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.22 dəq.)
Lehinə	87
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti məsələ “Hərbi qulluqçuların dövlət icbari şəxsi sığortası haqqında” və “Əmək pensiyaları” haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi ilə bağlıdır. Hörmətli deputatlar, icazənizlə, mən bu barədə məlumat verim. Yadınıza salmaq istəyirəm ki, biz 2018-ci il oktyabrın 12-də “Hərbi xidmət və hərbi vəzifə haqqında” Qanun qəbul elədik və bu qanun layihələri də həmin Qanuna uyğunlaşdırma xarakteri daşıyır. Belə ki, biz “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Qanunda göstərmişdik ki, hərbi qulluqçular dövlət icbari şəxsi sığortasına qəbul olunur. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrindən kənarında elə dövlət orqanları və onların qurumları var ki, orada da hərbi qulluqçular xidmət keçirlər, onlara da dövlət icbari şəxsi sığortası tətbiq edilir. Qanunun mahiyyəti bundan ibarətdir. Dediymim kimi, uyğunlaşdırma xarakteri daşıyır. Əgər başqa çıxış eləmək istəyən yoxdursa, xahiş edirəm, 17-ci məsələyə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.24 dəq.)
Lehinə	93
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	93
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Növbəti məsələ “Lisenzialar və icazələr haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir, birinci oxunuşdur. Buyurun, Ziyad müəllim.

Z.Səmədzadə. Hörmətli Ziyafət müəllim, hörmətli millət vəkilləri, Qanuna yeni məzmununda 6.3.1-ci maddə əlavə təklif edilir ki, onun da məqsədi idxal və ixrac prosesi zamanı lisenziya və icazələrlə bağlı məlumatların lisenziya və icazə verən orqandan əldə olunmasına, bununla da xarici ticarət fəaliyyətinin daha da asanlaşdırılmasına, elektron informasiya sistemlərinin tətbiqinin genişləndirilməsinə nail olmaqdır. Çox vacib bir dəyişiklikdir. Millət vəkillərindən bu qanun layihəsinə səs vermələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Təklif var, səsə qoyulsun. Buyurun, xahiş edirəm, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.25 dəq.)
Lehinə	89
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	89
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Növbəti məsələ “Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi (1919–2019)” Azərbaycan Respublikasının yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar “Azərbaycan Respublikası orden və medallarının təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədədir, birinci oxunuşdur. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Hüseynli. Çox sağ olun, hörmətli Ziyafət müəllim. Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi yubiley medalının təsdiq olunması ilə bağlı Əsasnamənin qəbul olunması təsadüfi deyil. Çünki keçən il Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə bağlı silsilə tədbirlər başlandı və bu il də davam edir.

Bu il Xalq Cümhuriyyəti dövründə yaranmış və 100 illiyi qeyd olunan orqanlarla bağlı, həmçinin Bakı Dövlət Universitetinin də 100 illiyi ilə əlaqədar yubiley medalı təsis olundu. Bakı Dövlət Universiteti Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə yaradılmış ilk təhsil ocağıdır. Təsadüfi deyil ki, bu təhsil ocağından da Azərbaycan dövlətçiliyində xüsusi rolu olmuş yüzlərcə böyük şəxsiyyətlərimiz çıxmışdır. Hazırda bizim parlamentdə də bir çox insanlar, hörmətli professorlar, akademiklər məhz Bakı Dövlət Universitetinin məzunlarıdır.

Bu baxımdan hesab edirəm ki, “Xalq Cümhuriyyəti” deyəndə, həmçinin Bakı Dövlət Universitetini xatırlayırıq. Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi ilə əlaqədar yubiley medalının təsis olunması, hesab edirəm ki, bizim orden və medallara, o cümlədən o dövrə olan hörmətimizi, ehtiramımızı göstərir. Yubiley medalında Universitetlə bağlı təsvir də təqdim olunmuşdur. Orada Universitetin ilk növbədə təhsillə bağlı atributları öz əksini tapıb. Hesab edirəm ki, belə bir yubiley medalının qəbul olunması

bizim orden və medallara verəcəyimiz töhfədir. Qəbul olunmasını xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Xanhüseyn müəllim təklif edir, səsə qoyulsun. Etiraz yoxdur?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Buyurun, münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.28 dəq.)
Lehinə	90
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	90
Nəticə: Qəbul edildi	

Qəbul edildi, sağ olun.

Nəhayət, gündəliyimizin axırıncı məsələsi “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir, birinci oxunuşdur. Ziyad müəllim, buyurun.

Z.Səmədzadə. Hörmətli Ziyafət müəllim, hörmətli millət vəkili! Qanun layihəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2018-ci il 27 dekabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında Yol hərəkətinin təhlükəsizliyinə dair 2019–2023-cü illər üçün Dövlət Proqramı”nın icrası çərçivəsində hazırlanmışdır. Qanun texniki baxışı operativlik, şəffaflıq, məsuliyyət, rahatlıq prinsipləri əsasında təşkil etməyə yönəlmişdir. Qanun layihəsi nəqliyyat vasitələrinin texniki baxışdan keçirilməsinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədi ilə aidiyyəti orqanın texniki baxış stansiyalarının maddi-texniki bazasının yüksəldilməsi və müasir avadanlıqlarla təchiz edilməsi, eləcə də işçilərinin maddi

təminatını yaxşılaşdırmaq üçün avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin texniki baxışdan keçirilməsinə görə ödənilən dövlət rüsumunun 30 faizinin bu qurumun hesabına köçürülməsi üçün hüquqi və maliyyə əsaslarını müəyyən edir. Texniki baxış üçün təklif olunan 30 manat və ya 17 ABŞ dollarına bərabər olan bu rüsum bir sıra dövlətlərdəki anoloji məbləğlərlə müqayisədə xeyli aşağıdır. Avropa ölkələrində texniki baxış üçün rüsum təxminən 150, qonşu Gürcüstanda 20 ABŞ dollarıdır.

Müasir avadanlıqlar və maliyyə sistemləri ilə təchiz edilmiş yeni texniki baxış mərkəzlərinin yaradılması ilə yanaşı, bu mərkəzlərdə vətəndaş axınının idarə olunması, onları qarşılama, dinləmə, izah etmə, bir sözlə, vətəndaş məmnunluğuna xidmət edəcək digər vacib məsələlərin həlli də nəzərdə tutulmuşdur. Biz kifayət qədər təhlillər apardıq, ölkələri müqayisə etdik. Həqiqətən, bu gün nəinki Bakıda, respublikanın rayonlarında da texniki baxış məsələlərində problemlər var. Bu qanun layihəsinin qəbul edilməsi bu kimi məsələlərin də həllinə öz müsbət təsirini göstərəcəkdir. Ona görə də millət vəkillərindən xahiş edərdim ki, bu qanun layihəsinə müsbət münasibət bildirsinlər.

Sədrlik edən. Sağ olun. Tahir Kərimli.

T.Kərimli. Təşəkkür edirəm, hörmətli sədrlik edən. Bəlkə də bu səpkidə olan qanunlar içərisində ən yaxşılarından biri budur ki, texniki baxışa görə dövlət rüsumunun 30 faiz olması nəzərdə tutulur – 4.1-4-cü maddədə və 18.65-ci maddədə 20 rəqəmi 30 faiz ilə əvəz olunur.

Ancaq mən fürsətdən istifadə edib bu məsələni deməliyəm. Başqa vaxt imkan olmur. Bu da avtomobil yolları haqqında qanun layihələri ilə bağlı məsələlərdir. Azərbaycanda bir adam tapmaq olmaz ki, avtomobil yollarında edilən cərimələrdən razı olsun. İndi bu, dövlət rüsumudur.

Mətbuat yazır, televiziya göstərir, internet şəbəkəsi də məlumatla doludur. Məsələn, sürücülərin dayanacaq üçün yerləri yoxdur. Mən özüm dəfələrlə partiyadan iş yerinə gedərkən bəzən maşını harada saxlayacağımı bilmirəm, yer yoxdur. Hər hansı taksi sürücüsü maşınını saxlayan kimi yol polisləri üzərinə çöküb mümkün qədər cərimə eləmək istəyirlər. Biz dövlət məmurlarının, yol polislərinin cərimələr sayəsində maddi vəziyyətini yaxşılaşdırmaq istəyiriksə, yaxşısı budur ki, onların əmək haqlarını artırıq. Cərimələr edərək bu millətin evini yıxırlar, nə qədər narazılıq yaradırlar. 1 milyon 200 mindən artıq maşın var. Demək olar ki, bütün sürücülər narazıdır. Camaat bilmir ki, maşınını harada saxlasın. Mən xahiş edirəm, bu məsələ ilə bağlı qanunvericilikdə dəyişiklik edilsin. “Nə qədər çox cərimə eləsən, əmək haqqın o qədər çox olacaq” fikrinə, bu hala son qoymaq lazımdır.

Mətbuatda bir dəfə demişdim. Bir nəfər ölmüş vətəndaşa da cərimə yazıblar. Ona görə, xahiş edirəm, bu məsələlərdə diqqətli olaq. Belə bir düzəliş eləsək, xalq da bizdən razı olar. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun. Xahiş edirəm, qanun layihəsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 14.33 dəq.)
Lehinə	91
Əleyhinə	1
Bitərəf	1
Səs vermədi	1
İştirak edir	94
Nəticə: Qəbul edildi	

Çox sağ olun, qəbul edildi.

Növbəti iclas haqqında sizi xəbərdar edəcəyik.